

LETO XXIII. Štev. 8

GLAVNI IN ODGOVORNI  
UREDNIK  
IVAN SINKOVEC  
UREJA UREDNIŠKI ODBORList izhaja vsak dan razen  
petka — Cena 10 dinarjev

Ljudska

## PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA»  
USTANOVljena 4. OKTOBRA  
1934 — MED NARODNOOSVO-  
BODILNO BORBO JE IZHA-  
JALA KOT 14-DNEVNIK IN  
TEDNIK — OD OSVOBODITVE  
DO 1. JULJA 1951 KOT DNEV-  
NIK, NATO PA KOT TEDNIK  
— OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA  
V REDAKCIJSKI POVEZANO-  
STI Z «BORBO»

RAZGOVOR S PREDSEDNIKOM CENTRALNEGA ODBORA ZB ALEKSANDROM RANKOVIČEM

Doslej smo usposobili za samostojno življenje  
nad 200.000 otrok padlih borcev

Skrb za te otroke bo tudi v prihodnje dolžnost naše skupnosti

Beograd, 7. jan. (Tanjug). Uredništvo »Crvene zvezde« se je obrnilo na predsednika Centralnega odbora Zveze borcev in podpredsednika Zveznega izvršnega sveta Aleksandra Rankovića s prošnjo, naj odgovori na nekatera vprašanja v zvezi s šolanjem otrok padlih borcev in žrtev fašističnega terorja.

Vprašanje: »Kakšne uspehe smo že dosegli v usposabljanju otrok padlih borcev in žrtev fašističnega terorja za samostojno preživetje?«

»Zadnja leta, zlasti od leta 1953, smo storili zelo pomembne ukrepe za ureditev vprašanja

otrok padlih borcev in žrtev fašističnega terorja, oziroma problema njihovega šolanja in usposabljanja za samostojno pridobivanje.

SE ZMEROM OKOLI 106.000 OTROK, KI NISO KONČALI ŠOLANJA

Ko govorimo zdej o tem problemu, bi rad poudaril zelo važno dejstvo, namreč, da smo od konca vojne usposobili za samostojno življenje ob pomoči naše družbene skupnosti v različnih oblikah materialne in druge zaščite nad 200.000 otrok padlih borcev in žrtev fašističnega te-

rorja. O teh otrocih nam seveda ni treba več posebej govoriti. To pa je samo ena stran vprašanja, kadar govorimo o otrocih padlih borcev in žrtev fašističnega terorja v celoti. Druga stran tega vprašanja je v tem, da imamo še vedno precej otrok padlih borcev in žrtev fašističnega terorja, ki niso končali šolanja ali se izučili obrti in ki se tudi kako drugače niso usposobili za samostojno preživetje. Takšnih otrok v starosti pod 18 let, imamo kakih 106.000. Za večje število teh otrok je vprašanje njihovega nadaljnjega preživljanja še zmerom odvisno od skrbi in skrbitva naše družbene skupnosti. O tem pričajo tudi podatki, iz katerih je videti, da smo kakih 68.000 teh otrok zajeli z različnimi oblikami družbene zaščite prek invalidnin, pokojnin ter otroških in invalidskih dokladov ali pa so te otroke prevzeli na delno ali popolno vzdrževanje ljudski odbori.

Lani smo izplačali iz zveznega proračuna in skladov socialnega zavarovanja, kakor tudi iz sredstev Centralnega odbora ZB in Centralnega odbora Zveze vojaških vojnih invalidov za invalidnine, pokojnine, otroške in invalidske doklade ter štipendije za otroke padlih borcev in žrtev fašističnega terorja približno 1.500.000 din, iz proračuna ljudskih odborov pa za štipendije, podpore in vzdrževanje otrok približno 1.300.000 din. Čeprav so ta sredstva v celoti omogočila znatnemu številu otrok padlih borcev in žrtev fašističnega terorja, ki nimajo nobenih drugih sredstev za vzdrževanje ali pa so ta sredstva povsem nezadostna, da bi se šolali ali učili različnih obrti v tem obdobju povečane skrbi ljudskih odborov, ZB, ZVVI in vse družbene skupnosti za te otroke, je bilo čedalje očitnejše, da to ne zadostuje za zagotovitev sistematičnega šolanja in za usposabljanje za samostojno življenje.

Vprašanje: »Kakšna vprašanja nastajajo zdej v zvezi s šolanjem otrok padlih borcev?«

»Lani smo ponovno zbrali podatke o otrocih padlih borcev in žrtev fašističnega terorja. V osemletnih šolah in nižjih razredih gimnazije imamo kakih 65.000 otrok padlih borcev in žrtev fašističnega terorja, v višjih razredih gimnazij in srednjih strokovnih šolah kakih 14.000, obrti se jih uči kakih 10.000, na fakultetah in višjih šolah pa jih študira nekaj nad 1000. Ne šola se jih ali pa je šolanje prekinilo kakih 18.000 otrok. Osnovno šolo jih je končalo in ostalo na posestvih ali se kako drugače samostojno preživlja kakih 18.000 otrok.

SKRBE LJUDSKIH ODBOROV ZA OTROKE ŽRTEV FAŠISTIČNEGA TERORJA

Kar se tiče teh 68.000 do 70.000 otrok, je treba omeniti, da so znašale povprečne datjave na enega (upoštevane so vse oblike datjave) kakih 3400 din mesečno. Tu moramo upoštevati, da ima nekaj otrok, zlasti na vasi, posestva ali pa da gre za otroke z enim roditeljem, ki ima dohodke tudi od zaposlitve. Podpore in štipendije ljudskih odborov se gibljejo od 1000 do 6000 din mesečno, kar je odvisno od drugih dohodkov otroka ozi-

(Nadaljevanje na 2. strani)

## Nevarnost zapletljajev

spričo prepočasnega izraelskega umika s Sinaja in pogojev izraelske vlade

Kairo, 7. jan. (Tanjug) Naserjeva poslanica jordanskemu kralju Huseinu poudarja, da Egipt vztraja na tem, da se morajo Izraelci brezpogojno umakniti z egiptskega ozemlja. Izjava egiptskega predsednika je dejansko odgovor izraelski vladi, ki je te dni objavila, da ne bo umaknila svojih sil iz Serm el Sejka na skrajnem jugu Sinajskega polotoka, z otoka Tirana ob vzhodu v Akabski zaliv in iz Gaze, če ne bodo poprej sprejeli nekaterih njenih pogojev. V Egiptu so večkrat poudarili, da egiptska vlada ne bo dovolila mešetarnja na račun kateregakoli dela svojega ozemlja in da ne bo moč rešiti nobenega vprašanja, ki je vzniklo med nedavno agresijo, dokler se ne bodo izraelske sile v celoti umaknile.

V Kairu ugotavljajo, da se izraelske sile celo iz El Ariša še niso umaknile. General Burns je v svojem zadnjem poročilu Hammarskjöldu izrazil nezadovoljstvo z načrtom umika, ki mu ga

je bil predložil izraelski poveljnik. Podrobnosti načrta niso znane, vendar tu sodijo, da bi lahko povzročil znatne zapletljajev. Hammarskjöld bo bržda znova zahteval takojšnji in brezpogojni umik izraelskih sil iz Egipta v skladu z resolucijo Generalne skupščine OZN.

## Še 7 kilometrov do El Ariša

El Balah, 7. jan. (Tanjug) Oddelki varnostnih sil OZN so danes na vseh sinajskih prometnih vezeh nadaljevali prodiranje proti stari egiptovski-izraelski demarkacijski črti. Deli jugoslovanskega odreda na severni sinajski prometni zvezi prodirajo proti El Arišu. Danes so prodrli 25 km od postaje Mazara proti vzhodu do letališča blizu naselja El Dehis ter so zdej le še 7 km zahodno od El Ariša. Izraelske sile, ki so razporejene na črti nasproti jugoslovanskemu odredu, so se umaknile v El Ariš. Egiptski časniki poročajo, da se bodo umaknile iz tega mesta bržčas 13. januarja. Danes naj bi se izraelske sile umaknile do črte, ki je povprečno 150 km vzhodno od Sueškega prekopa.

Predstavniki izraelske armade so na nedavnih razgovorih z generalom Burnsom izjavili, da nadaljnji odseki poti, po katerih prodirajo sile OZN, niso minirani.

## Pogajanja v Pragi

Praga, 7. jan. (ČTK) V Pragi so se danes začela pogajanja med delegacijama jugoslovanske in češkoslovskega socialnega zavarovanja, na katerih bodo sklenili sporazum o sodelovanju na področju socialnega zavarovanja. Jugoslovansko delegacijo vodi direktor podružnice socialnega zavarovanja v Beogradu Zivorad Petrovič.

## DULLESOVI RAZLOGI za Eisenhowerjevo politiko na Bližnjem vzhodu

Washington, 7. jan. (Reuter). Zunanji minister Dulles je danes zahteval od Kongresa, naj čimprej in brez slehernega pridržka odobri program ameriške politike na Bližnjem in Srednjem vzhodu, kakor ga je pojasnil predsednik Eisenhower v svoji zadnji poslanici. V govoru, ki ga je imel na seji zunanje-političnega odbora Predstavnškega doma, je rekel, da bo storil ameriški Kongres največ, kar more za ohranitev miru na Bližnjem in Srednjem vzhodu, samo tedaj, če takoj »razprši vse dvome in odobri program gospodarske in vojaške pomoči«.

Dulles je rekel, da cilj predložene programa ni vojna, marveč ohranitev miru. Rekel je tudi, da bi prodor Sovjetske zveze na to področje ohrabil to deželo, da bi začela agresivno politiko tudi drugod. Dejal je, da je glavni proizvod Srednjega vzhoda petrolej, in menil, da lahko nudi ustrezní trg zanj samo zahodni svet. Tako je ves svet zainteresiran na usodi Srednjega vzhoda, zlasti dežele Zahodne Evrope. Velikanske žrtve, ki jih je prispevala Amerika, ko je nudila Zahodni Evropi vojaško in gospodarsko pomoč, bi bile v resnici zaman, če bi Bližnji in Srednji vzhod prišel pod kontrolo mednarodnega komunizma.

Dulles je v svojem govoru vztrajal predvsem na tem, da je treba ameriško politiko na tem področju jasno razumeti kot politiko sodelovanja z ondotnimi narodi, da bi se ohranila njihova neodvisnost. Po tem programu naj bi Kongres pooblastil Eisenhowerja, da »pomaga kateremu koli narodu ali skupini narodov na tem področju v njihovi gospodarski krepitvi«. Prav tako naj Kongres pooblasti predsednika, da nudi tem deželam na njihov predlog vojaško pomoč in da uporabi orožne sile »za zaščito teritorialne neodvisnosti in politične neodvisnosti dežel, ki bi zahtevale takšno pomoč, da bi se postavile po robu mednarodnemu komunizmu«.

Dulles je nadalje rekel, da imajo ondotni narodi pomisleke proti sleherni tuji sili, ker nočejo, da bi jim znova vsilili kolonializem. Te pomisleke in sumničnja so povečali nedavni dogodki. Ameriška politika bo takšna, do bo preprečila sleherno možnost odkritja oboževnega napada in razdiralne dejavnosti ter onemogočila takšen razvoj dogodkov na gospodarskem torišču, v katerem bi bil komunizem za te narode privlačnejša alternativa.

Nazadnje je Dulles vztrajal na tem, naj Kongres čimprej odobri program, ki ga predlaga

litiko sodelovanja z ondotnimi narodi, da bi se ohranila njihova neodvisnost. Po tem programu naj bi Kongres pooblastil Eisenhowerja, da »pomaga kateremu koli narodu ali skupini narodov na tem področju v njihovi gospodarski krepitvi«. Prav tako naj Kongres pooblasti predsednika, da nudi tem deželam na njihov predlog vojaško pomoč in da uporabi orožne sile »za zaščito teritorialne neodvisnosti in politične neodvisnosti dežel, ki bi zahtevale takšno pomoč, da bi se postavile po robu mednarodnemu komunizmu«.

Dulles je nadalje rekel, da imajo ondotni narodi pomisleke proti sleherni tuji sili, ker nočejo, da bi jim znova vsilili kolonializem. Te pomisleke in sumničnja so povečali nedavni dogodki. Ameriška politika bo takšna, do bo preprečila sleherno možnost odkritja oboževnega napada in razdiralne dejavnosti ter onemogočila takšen razvoj dogodkov na gospodarskem torišču, v katerem bi bil komunizem za te narode privlačnejša alternativa.

Nazadnje je Dulles vztrajal na tem, naj Kongres čimprej odobri program, ki ga predlaga

## Ču En Laj v Moskvi

Moskva, 7. jan. (Tanjug) Kitajska vladna delegacija s predsednikom vlade Ču En Lajem na čelu je danes prispela v Sovjetsko zvezo. Na letališču Vnukovo so goste sprejeli in pozdravili predsednik prezidija Vrhovnega sovjeta ZSSR Voršilov, predsednik vlade Bulganin in drugi.

Predsednik sovjetske vlade Bulganin je v svojem pozdravu dejal, da je ta obisk pomemben dogodek in da bo prispeval k nadaljnemu razvoju prijateljstva med LR Kitajsko in Sovjetsko zvezo. Poudaril je, da so temeljni prijateljstva med narodi LR Kitajske in SZ v enakopravnih odnosih, ter izrazil prepričanje, da bo to prijateljstvo slovelo »na interesih socialističnega tabora in miru na svetu«. Ču En Laj je v svojem odgovoru dejal, da je prijateljstvo med obema deželama trajno. Pripomnil je, da smatra kitajski narod razvoj prijateljskih stikov s SZ za svojo internacionalno dolžnost.

Eisenhower. Položaj na Bližnjem in Srednjem vzhodu se nenehoma zaostrojuje. »Če se odločimo za to, da bomo čakali in opazovali stvari in se šele potem odločili, tedaj bi obdobje čakanja samo povečalo nevarnost tako glede neposrednega kakor tudi glede posrednega napada.«

Z današnjim govorom zunanjega ministra Dullesa v zunanje-političnem odboru Predstavnškega doma se je začela desetdnevna debata o zahtevi predsednika Eisenhowerja po širokih vojaških in gospodarskih pooblastilih za ameriško politiko na Bližnjem in Srednjem vzhodu. Razprava naj bi se nadaljevala z govorom bivšega predsednika Trumana, bivših zunanjih ministrov Marshalla in Achesona, poslanec Murrowa, Lippmanna in drugih. Zunanje-politični odbor Senata bo načel to vprašanje v kratkem.

Čeprav nista znana namen in značaj teh proučevanj, kažejo izjave demokratskih senatorjev in poročila glavnega odbora Demokratske stranke nekatere indicije o stališčih opozicije, ki ima v teh odborih večino. Več konservativnih demokratskih senatorjev iz južnih držav v načelu nasprotuje sleherni okrepitvi predsednikovih diskrecijskih pravic glede uporabe ameriških orožnih sil. Senatorju Kefauverju se celo zdi, »da je novi program nabit z dinamitom« in zato ne ve, kako naj bi ga podprl. Glavni odbor Demokratske stranke očita Eisenhowerju, da obravnava Bližnji vzhod ločeno od ostalega sveta in da s preokretom v stališču nasproti temu področju zdej prikazuje stanje na tem področju kot kritično v nasprotju z optimističnimi izjavami pred volitvami. Čeprav pa je dana možnost, da bi demokratski senatorji omejili Eisenhowerjevo pravico do uporabe ameriških orožnih sil na Bližnjem vzhodu na 2 do 4 leta, tu ne dvomijo, da bo Kongres Eisenhowerjevo zahtevo sprejel.

## VREMENSKA NAPOVED

za torek, 8. januarja  
Pretežno jasno. Jutranje temperature med -5 i -n-2, v Primorju 3, najvišja dnevna temperatura do 5, v Primorju do 10 stopinj C. V kotlinah zamrzelo.

## Stanje vremena:

Nad zahodno in srednjo Evropo se je zgradilo močno področje visokega zračnega pritiska. V višinah nad 3000 metrov pihajo orkanski severni vetrovi.

## Vznemirjenje v Londonu

spričo ukrepov v Kairu o plovlbi po prekopu

London, 7. jan. (Tanjug) Sueško vprašanje je bilo danes predmet zelo živahne diplomatske dejavnosti v Londonu. Sinočnja izjava kairskega radia, da Egipt angleškim in francoskim ladjam ne bo dovolil, da bi plule po Sueškem prekopu, dokler se izraelske čete ne umaknejo iz Gaze, in da bodo morale vse ladje plačevati prekopne pristojbine neopredno Egiptu, proglašajo v Londonu za »novo grožnjo«. Angleški zunanji minister Lloyd je danes govoril z veleposlaniki Izraela, ZDA, Turčije in Francije.

Po posvetovanju Selwna Lloyda z veleposlaniki Izraela, ZDA, Turčije in Francije je angleško zunanje ministrstvo objavilo uradno poročilo v zvezi s sinočnjo izjavo kairskega radia o egiptovskem stališču o bodoči plovlbi po Sueškem prekopu. V poročilu je rečeno, da bi takšna politika Egipta pomenila diskri-

minacijo in teptanje konvencije iz leta 1888 o plovlbi po Sueškem prekopu. S tem bi Egipt pogazil tudi nedavno zatrjevanje kairske vlade generalnemu sekretarju OZN, je poudarjeno v angleški izjavi. Foreign Office opozarja na to, da je Selwyn Lloyd v demarši, naslovljeni na generalnega sekretarja OZN, zahteval poročilo, da po umiku angleških in francoskih čet iz Port Saída ne bo nobene diskriminacije nasproti angleškim in francoskim ladjam v plovlbi po prekopu.

Hamarskjöld je 1. decembra izročil angleškemu predstavniku OZN Dicksonu poročilo, ki ga je poprej odobrila egiptska vlada. Iz tega poročila sledi, da ni bilo nobene uradne izjave Kaira, da je Egipt v vojnem stanju s Francijo in Veliko Britanijo. Na koncu Foreign Office poudarja, da bi poročilo kairskega radia, če bi bilo resnično, načelnalo vprašanje izrednega pomena.

## Pred začetnimi sporazumi o razorožitvi v okviru OZN?

Ameriški predlog o Koreji v političnem odboru OZN — Hamarskjöldova pobuda v zvezi z Madžarsko

New York, 7. jan. (Tanjug). V OZN se skrbno pripravljajo na ponovno proučevanje razorožitve. Prvi politični odbor bo že jutri ali pojutrišnjem zaključil proučevanje korejskega vprašanja, in če ne bo plenarni sej Generalne skupščine, bi moral takoj preiti na razpravo o razorožitvi.

To razpravo pričakujejo z velikim zanimanjem, ker sta ZDA in ZSSR izjavili, da sta pripravljene predložiti kongresu predloge, ki naj bi omogočili zmanjšanje oboževitve. Sovjetska vlada je že prej stavila svoje predloge, ki so

jih sprejeli v OZN ugodno in v katerih vidi celo ameriška delegacija delno zblizanje gledišč med Vzhodom in Zahodom. Med obravnavanjem razorožitve v prvem političnem odboru bo ameriška delegacija baje sprožila svoje najnovejše predloge, večina ostalih delegacij pa se pripravlja na delo za prve začetne konkretne uspehe, ki bi jim utegnili pozneje slediti tudi končni sporazumi.

Ceprav gledajo tu na obravnavanje razorožitve kolikor toliko optimistično, vendar ne pričakujejo, da bo prvi odbor pripravil za Generalno skupščino že povsem izdelane načrte. Vse kaže, da bi utegnili priti do razširitve razorožitvene komisije, sestavljene zdej iz članov Varnostnega sveta. Če bi komisijo razširili, bi po mnenju političnih krogov delovala živahneje kakor doslej.

Danes popoldne se je sestal politični odbor Generalne skupščine OZN in nadaljeval razpravo o korejskem vprašanju. Odboru je bil predložen osnutek ameriške resolucije, ki med drugim zahteva, naj si OZN nadalje prizadeva, da bi dosegli združitev Koreje. To bi dosegli z volitvami, ki bi jih nadzorovala OZN.

Medtem je generalni sekretar OZN Hamarskjöld danes predlagal Generalni skupščini, naj bi ustanovila posebni odbor, ki bi imel nalogo proučiti položaj na Madžarskem. Predlog je podal Hamarskjöld v svojem poročilu za Generalno skupščino. Odbor, ki ga predlaga Hamarskjöld,

naj bi bil organ Generalne skupščine in naj bi spremljal razvoj položaja na Madžarskem. Skrbel naj bi tudi za vprašanje madžarskih beguncev.

Predstavniki ameriške delegacije v OZN je takoj po objavi poročila Daga Hamarskjölda izjavil, da se je ameriška delegacija že začela posvetovati z ostalimi delegacijami o ustanovitvi predlaganega odbora. Do naslednjega zasedanja Skupščine konec tega tedna bi utegnili dobiti ameriška delegacija podporo 20 ali več delegacij.



Kitajski ministrski predsednik Ču En Laj je ob svojem zadnjem obisku v Indiji pregledal tudi nekatere oddelke indijskih orožnih sil. Na sliki pri pregledu gojencev višje oficirske šole v New Delhiju

## Britanski napad na Jemen

Kairo, 7. jan. (Reuter). — Jemensko poslaništvo je danes objavilo, da napadajo britanska letala in tanki jemenska mesta z rušilnimi bombami. Več vladnih poslopij in carinarnic v Sani je uničenih.

Jemenski odpravnik poslov v Kairu je danes po dvehurnem razgovoru s predsednikom Naserjem izjavil, da je zbrala Velika Britanija svoje čete, mehanizirane enote in reaktivna letala v Adenskem protektoratu zato, ker namerava zasesti področje Katabe med Adenom in Jemenom, ki je strateško važno in bogato z nafte. Na vprašanje, ali bodo Jemenu pomagale arabske dežele, je dejal, da jih je Jemen zaprosil za pomoč.

# Obširne priprave na kongres delavskih svetov Jugoslavije

## Kongres naj bi bil spomladi v Beogradu

V Beogradu so že začeli s pripravami za kongres delavskih svetov Jugoslavije, ki bo verjetno aprila v Beogradu. Sklicanje tega kongresa je predlagal Zbor proizvajalcev Zvezne ljudske skupščine.

Kongres naj bi razpravljal o položaju in vlogi delavskega samoupravljanja, proučil naj bi dosedanje izkušnje delavskih svetov in sprejel priporočila za njihov nadaljnji razvoj.

Kakor pričakujejo, naj bi se kongresa udeležilo kakih 1400 predstavnikov delavskih svetov iz vse države in kakih 800 funkcionarjev sindikalnih organizacij, zbornic, zveznega in republiških izvršnih svetov, zborov proizvajalcev, direktorjev podjetij ter javnih in političnih delavcev. Na kongresu bodo povabili tudi predstavnike tujih organizacij.

Na kongresu bodo bržkone podali glavno poročilo o delavskem upravljanju, medtem ko bodo v koreferatih obdelali delavsko upravljanje in njegovo materialno osnovo, metode dela delavskih svetov, nove družbene delovne odnose, ustvarjene na temelju delavskega upravljanja, ter uspehe delavskega razreda v

boju za sodelovanje v upravi podjetij. Po sedanjih pripravah sodijo, da bo kongres na plenarni seji najprej poslušal glavna poročila, potem pa bi se delegati razdelili v komisije, ki bi obravnavale ekonomske pogoje delovanja delavskih svetov, delo organov delavskega upravljanja in ekonomsko politiko podjetja, organizacijo in metodo dela organov delavskega upravljanja, odnos organov delavskega upravljanja do oblastvenih organov, gospodarskih zbornic in združenj ter družbenih organizacij, usposabljanje delavskega razreda za upravljanje in naposled delavsko upravljanje v podjetjih sezonskega značaja.

Organizacijo kongresa je prevzel poseben odbor, v katerem bodo sodelovali predstavniki gospodarstva, poslanci Zbora proizvajalcev, predstavniki Zveznega izvršnega sveta, sindikata, zbornic in drugi. G. G.

PREDSEDNIK CENTRALNEGA ODBORA ZVEZE BORCEV ALEKSANDER RANKOVIČ

# o šolanju otrok padlih borcev in žrtev fašističnega terorja

(Nadaljevanje s 1. strani)

roma družine, v kateri otrok živi. Izjemoma prevzamejo ljudski odbori v popolno oskrbo tiste otroke padlih borcev, ki niso uveljavili svojih zakonitih pravic, pa nimajo drugih sredstev za preživljanje, in otroke žrtev fašističnega terorja, ki teh pravic po veljavnih zakonskih predpisih ne uživajo. Takšnih otrok, ki jih v celoti vzdržujejo ljudski odbori, imamo kakih 10.000, sredstva, ki jih dajemo za popolno vzdrževanje, pa znašajo za otroke 6000 do 12.000 din mesečno. Pri proučevanju vseh teh vprašanj je treba upoštevati, da so otroci zelo neenakomerno razdeljeni po okrajih. Število teh otrok po okrajih se giblje od 200 do šest tisoč otrok v delni ali popolni oskrbi ljudskih odborov pa od 20 do 2000. Ta neenakomernost v razdelitvi otrok vpliva tudi na to, da sredstva, ki jih dajejo ljudski odbori v svojih proračunih za štipendije, podpore in vzdrževanje, različno bremene njihove proračune. Pri določanju

ravnih proračunov ljudskih odborov upoštevajo to neenakomernost, vendar pa so vzlic temu sredstva, predvidena za štipendije, podpore in vzdrževanje otrok padlih borcev in žrtev fašističnega terorja v posameznih okrajih glede na druge proračunske izdatke zelo velika in vendar dostikrat nezadostna glede na število zaščitnih potrebnih otrok.

Iz urejenih podatkov je videti, da bo to vprašanje zlasti pereče v letih 1957 in 1958. V teh dveh letih bo namreč največ otrok končalo obvezno šolanje in nadaljevalo šolsko izobrazbo ali pa se bo učilo obrti. Razen tega moramo tudi upoštevati, da predvideva večina ljudskih odborov v svojih proračunih za leto 1957 enako raven proračunskih izdatkov v te namene, kakor je bila lanska, ali pa nekaj več, kar pomeni, da ljudski odbori ne bodo mogli sprejeti in podpirati vseh otrok, ki so v letu 1955/56 končali obvezno šolanje ali pa ga bodo končali v letu 1956/57, čeprav bi bila takšna pomoč v večini primerov nujno potrebna.

Štroški za vzdrževanje otrok v posameznih domovih so lani narasli in zato je zagotovitev sredstev za vzdrževanje otrok v domovih za posamezne okraje poseben problem, zlasti če gre za otroke, ki jih ljudski odbori v celoti vzdržujejo in če je število takšnih otrok v okraju večje.

Letos bomo morali precej otrok padlih borcev in žrtev fašističnega terorja, ki so že prestari za redno šolanje, pa nimajo premoženja, neposredno vključiti v gospodarstvo. V krajših tečajih in drugih oblikah šolanja bi morali tem otrokom omogočiti, da si pridobijo ustrezne kvalifikacije, potrebne za samostojno preživljanje. Takšnim otrokom, ki so sicer praviloma izgubili pravico do zakonite zaščite, je treba zagotoviti ustrezno pomoč. Toda po podatkih, ki jih ima na razpolago Centralni odbor ZB, je le nezadostno število ljudskih odborov v svojih proračunih zagotovilo to vrsto pomoči.

### POMOČ IZ PRORAČUNSKIH REZERV

Vprašanje: »Kakšne ukrepe bomo uveljavili letos za ureditev teh vprašanj?«

Ko je Zvezni izvršni svet proučeval vsa ta vprašanja, še posebej pa probleme posameznih upravnih okrajev z zelo velikim številom teh otrok, stanje v domovih, v katerih bivajo predvsem otroci padlih borcev, probleme otrok, katerih poreklo ni znano, otrok, prestarih za šolanje, ki jih je treba neposredno vključiti v gospodarstvo, zlasti pa preskrbo otrok v letošnjem in prihodnjem šolskem letu itd., je sklenil dati letos iz proračunskih rezerv eno milijardo kot dodatna sredstva federacije za ureditev teh zadev. Pri določanju vsote teh sredstev je upošteval, da so v proračunih ljudskih odborov za leto 1957 zagotovljena sredstva najmanj na

lanski ravni, tako da bodo lahko ta nova sredstva izključno dodatna sredstva za ureditev teh vprašanj.

To pomeni, da bomo lahko po ugotovljenih podatkih iz teh sredstev zagotovili preskrbo iz drugih otrok v tistih okrajih, ki spričo velikega števila pomoči potrebnih otrok letos niso mogli zagotoviti potrebnih sredstev za pomoč otrokom, ki so v letih 1955/56 in 1956/57 končali ali bodo končali obvezno šolanje. Zagotovili bomo lahko tudi dodatno pomoč posameznim okrajem spričo povečanja stroškov za vzdrževanje otrok v domovih, pomoč za otroke, zastale v šolanju, ki se neposredno vključijo v gospodarstvo, in morda tudi manjšo pomoč tistim okrajem, ki so spričo velikega števila in vzdrževanje sprejetih otrok v posebno težavnem položaju.

Glavna skrb za pomoč pri šolanju otrok padlih borcev in žrtev fašističnega terorja ostane torej na ljudskih odborih. Sredstva, ki jih zagotavlja federacija, lahko veljajo samo za dodatno in za izredno pomoč v letu 1957, in sicer samo tistim okrajem (čeprav so v letu 1957 v svojih proračunih za štipendije in podpore otrokom zagotovili enaka sredstva), ki zaradi velikega števila otrok ne morejo zadovoljivo urediti teh vprašanj v zvezi s šolanjem otrok padlih borcev. Če bi razumeli to pomoč drugače in če bi nastala pri ljudskih odborih težnja po zmanjšanju v te namene predvidenih sredstev, bi se kaj hitro znašli pred novimi težavami, tako da ne bi mogli zadovoljivo urediti vprašanja šolanja teh otrok.

### MNENJE ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA

Zvezni izvršni svet je ta sredstva dodelil skladu za šolanje otrok padlih borcev in žrtev fašističnega terorja, ki je bil ustanovljen že prej pri Centralnem odboru ZB NOV Jugoslavije. Znanje je namreč, da Zveza borcev NOV Jugoslavije sistematično spremlja in najbolj neposredno sodeluje pri obravnavanju problemov otrok padlih borcev in žrtev fašističnega terorja, da je navezala v tem vprašanju zelo tesno sodelovanje z organi ljudske oblasti, tako da jamči, da bodo v neposrednem sodelovanju z glavnimi odbori ZB, republiški in ljudski odbori ta sredstva pravično razdeljena in pravilno uporabljena.

Ob tej priložnosti bi rad poudaril, da bo skrb za otroke padlih borcev in žrtev fašističnega terorja dolžnost naše skupnosti tudi v prihodnje, najmanj 5 do 6 let. Zvezni izvršni svet meni, da ima lahko takšna ureditev samo značaj začasne ureditve za l. 1957. Trajnejšo ureditev je treba najti med letom v spremembah veljavnih zakonskih predpisov ali pa v uveljavljanju novih, s katerimi bi bolj uredili zaščito otrok padlih borcev in žrtev fašističnega terorja, ki se še šolajo.

### IZ PROBLEMATIKE NAŠE MLINSKE INDUSTRIJE

## V sto krajih bomo zgradili nove mline

### Blizu dve tretjini mlinov bi morali ustaviti zaradi zastarelosti

Beograd, 7. jan. (Tanjug). — V prihodnjih petih letih bomo obnovili stare ali zgradili nove mline v nad 100 krajih. V Združenju mlinske industrije so že sestavili osnutek perspektivnega plana o razvoju te industrijske panoge. Gre predvsem za povečanje izkoriščanja mlinskih zmogljivosti.

Prednost v obnovi starih in zgraditvi novih mlinov ima kakih 80 krajev. Nove mline bodo dobili kraji, ki imajo zastarele in ki razpolagajo s presežki žita.

Pristanišča, prek katerih uvažamo središča pridejo na vrsto za okraj, ki imajo velike donose in tržne presežke žita, nimajo pa dovolj mlinov. Zgraditev novih mlinov je predvidena tudi na področju Ljubljane. Okraj z velikimi donosi pšenice in rži, toda brez presežkov je v naši državi nad 30, okrajev z zastarelimi mlini pa imamo kakih 25.

Naša strojna industrija bo lahko preskrbel mline z novimi stroji in napravami. Razen pomanjkanja surovin za predelavo je velika ovira v izkoriščanju mlinskih zmogljivosti tudi splošna zastarelost mnogih naših mlinov. Blizu dve tretjini mlinov bi morali sploh ustaviti, tako so že zastareli. Zato so dobili mlini izjemne ugodnosti glede razdelitve skupnega dohodka in uporabe amortizacijskih skladov.

Druga značilnost naše mlinske industrije je pestrost njenih obratov. Elektrificiranih imamo skoraj polovico mlinov, nad 40% pa uporabljajo za kurivo drva. Nad dve tretjini mlinov imata zmogljivost do 20 ton moke v 24 urah, kar otežkoča racionalno mletje. V Sloveniji ima zmogljivost nad 20 ton moke dnevno 95% mlinov, v Srbiji 60, v BiH pa samo 25%. Najbolje so izkoriščeni mlini v Makedoniji, in sicer približno s 95%.

## JOSIP PLEČNIK

Se eno žoljenje se je utnilo. Ljubljana je izgubila svojega velikega pesnika: umrl je arhitekt Josip Plečnik. Ob smrti Josipa Plečnika lahko zapišemo besede, ki bi ob smrti koga drugega izzvenile le kot pietetna oddolžitve spominu pokojnika: smrt ga je istrkala sredi dela, čeprav je njegova življenjska pot prišla že do petinosemdesete postaje. Še pred mesecem dni je bil arhitekt Josip Plečnik v predavalnici, med svojimi študenti. Tako rekoč tik pred smrtjo je dokončal enega svojih velikih načrtov in se pripravil za njegovo realizacijo: na prenos Navja na Zale, kar po-



ment najidealnejšo rešitev tega, že dolgo akutnega problema, hkrati pa zelo lepo arhitektonsko in vsebinsko izpopolnitev ohoda v osrednje ljubljansko pokopališče. Žoljenjska in umetniška pot pokojnega Josipa Plečnika je bila dolga in bogata: začela se je dne 23. januarja 1872 v Ljubljani, iz rojstnega kraja ga je sta po umetnosti peljala v Gradec, od tod na Dunaj in pozneje v Italijo, v Prago in takoj po prvi svetovni vojni spet v Ljubljano, kjer je prevzel mesto predavatelja na Tehniški fakulteti, na oddelku za arhitekturo, mesto, ki mu je ostal zvest vse do svoje smrti in bo še dolgo ostalo tesno povezano z njegovim imenom, saj je prav Plečnik prvi postavil temelje, jih utrdil in začrtal pot, ki jo bodo najbrž še dolgo hodili njegovi učenci.

Četudi bi ves naš nadaljnji razvoj v arhitekturi in urbanistiki krenil na poseben druga pota, poti, ki jo je hodil Josip Plečnik, čas še dolgo ne bo presel: sedanja Ljubljana naste močan pečat Plečnikove bogate umetniške duše, njegove volje, ostranosti in delavnosti. Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani, arhitektonska ureditev Ljubljane in ureditev mestne tržnice, Kongresni trg, Zale, Križanke, načrt za ureditev Navja, za vse to in še za marsikaj drugega je Ljubljana dolžna zahvalo prav Plečniku. Umetnostni zgodovinarji so naše mesto upravičeno pomenovali za Plečnikovo Ljubljano.

Pečat svoje umetnosti pa je Plečnik zapustil tudi v tujini, predvsem na Dunaju in v Pragi. Izredno bogata je Plečnikova pedagoška dejavnost, ki se je začela leta 1911, ko je bil imenovan za profesorja dekorativne arhitekture na umetno-obrtni šoli v Pragi. Ze naslednje leto ga je profesorjski zbor dunajske umetnostne akademije trikrat izvolil in priporočil ministrstvu za naslednika O. Wagnerja, reformatorja dunajske sodobne arhitekture in Plečnikovega učitelja. Pod pritiskom velenjskih krogov je avstrijsko ministrstvo odklonilo Plečnika, kar je povzročilo študentsko stavko. Takoj po ustanovitvi češkoslovaške republike je njen prvi predsednik T. G. Masaryk Plečnika povabil v Prago in mu zaupal vodstvo arhitektonske preureditve gradu na Hradčanih v Pragi za sedež predsednika republike. To delo je pod Plečnikovim vodstvom trajalo vse do leta 1936.

Leta 1920 je bil izbran za profesorja arhitekture na praški umetnostni akademiji, a je imenovanje odklonil, sprejel pa je pabilo iz domovine in že istega leta začel predavanja na ljubljanski univerzi.

Ko smo očera dopoldne zvedeli za Plečnikovo smrt, smo začudeno obstrmeli: je to res? Tako živa je bila Plečnikova dejavnost. ves je bil še sredi dela in marsikaj v Ljubljani je še čakalo njegove roke, da se kar ne moremo misliti, da je res. In ta občutek je morda največje priznanje umetniku in človeku: človek je omahnil, ko je bil umetnik v njem še močan in še z jasno potjo pred seboj. Josip Plečnik je umrl v starosti 85 let, toda Plečnik-umetnik ni poznal starosti, bil je vse do splojne zadnje diha mlad v pripih vrstah borcev za Lepoto.

Pozreb pokojnika bo v četrtek popoldne. Na pokopališču se bodo od njega poslovili zastopniki Akademije znanosti in umetnosti. Rektorata Univerze, oddelka za arhitekturo in drugi.

SVET ZA ZDRAVSTVO LRS JE RAZPRAVLJAL

# O PREDLOGU UKINITVE PRIVATNE ZDRAVNIŠKE PRAKSE

## V javni zdravstveni službi moramo zagotoviti human odnos do bolnika, hitro poslovanje in kvalitetno delo

Ljubljana, 7. januarja. Na današnji seji Sveta za zdravstvo LRS so člani na dopoldanskem zasedanju obravnavali vprašanje privatne zdravniške prakse. Na osnovi poročila stalne komisije za zdravstvo, ki ga je podal dr. Slokan, so v razpravo posegli domala vsi člani, ki so objektivno obravnavali vse argumente, ki govorijo za ukinitve privatne zdravniške prakse ali proti njej.

Splošna javna zdravstvena služba se je v minulih letih močno okrepila in bi bila glede na število zdravnikov že zmogla za jeti zdravstveno službo v celoti. Tudi kar se tiče števila ambulant, so ti pogoji že marsikje izpolnjeni, drugod pa jih bo ob prizadevanosti oblastnih in družbenih organov moč izpolniti v bližnji prihodnosti.

Privatna zdravniška praksa, ki je bila v prvih letih po vojni bolj ali manj nujna, postaja vse bolj vzrok za dokajšnjo protislovja v splošni zdravstveni politiki tako kurativne predvsem pa preventivne zdravstvene službe. V pogojih, ko daje družba izredno visoka denarna sredstva za zdravstveno zaščito, je prihajala privatna zdravniška praksa z njenimi cilji v konflikt iz več vzrokov. Lahko rečemo, da deloma načena etični lik zdravnika s tem, da je privatna zdravniška praksa bistveno rušila principe

socialističnega nagrajevanja. Ze dejstvo, da ima od 1981 zdravnikov v Sloveniji, ki jih je zajela anketa, privatno zdravniško prakso 188 zdravnikov, govori o tem, da je imel določen krog zdravnikov možnost izrednih dohodkov, ki so se bistveno razlikovali od zaslužkov še tako poživljenih, v javni zdravstveni službi zaposlenih zdravnikov.

Omeniti je treba tudi razmeroma nizek strokovni nivo privatnih ordinacij, čemur je bila največkrat vzrok pomanjkljiva opremljenost privatnih ambulant. Predvsem pa ni bilo moč govoriti o enotni preventivni zdravstveni službi, ki je osnovne važnosti v splošni zdravstveni zaščiti, za katero pa zdravniki, obremenjeni s privatno prakso, niso imeli časa, v posameznih primerih tudi ne smisla, hkrati pa je ta praksa onemogočala tudi točne statistike in analize o zdravstvu prebival-

stva, kar je za preventivno delo osnovne važnosti.

Današnja razprava je tudi objektivno in tehtno osvetlila probleme v naši javni zdravstveni službi. Če odštejemo nekatere zastarele pojme o prednostih privatne zdravniške prakse, moramo vendarle priznati, da so privatni praktiki v dobro vseh govornih prav pomanjkljivosti v javni zdravniški praksi. Ne glede na to, kdaj bo osvojena zamisel po uvedbi enotne socializirane zdravstvene službe — stvar, za katero se v nemal napredno misleči zdravniki že v stari Jugoslaviji in problem, ki je aktualen tudi v kapitalističnih deželah — torej ne glede na to, kdaj bo osvojen predlog Sveta za zdravstvo, bodo morali v javni zdravstveni službi storiti vse, da te pomanjkljivosti odpravijo. Med najnujnejšimi ukrepi bi našli predvsem: zvišanje števila ambulant, poudarek na kvalitetno opravljenih zdravstvenih storitvah, zajemneje intimnosti v ambulanzah, možnost vsaj do neke mere proste izbire zdravnika, spremembo nagrajevanja zdravnikov in predvsem izboljšave preventivnega zdravstvenega dela. S tem bi zagotovili, da bi bili zdravniki v javnih ambulantah manj obremenjeni, preprečili bi dolga čakanja bolnikov, formirali lik hišnega zdravnika, poenostavili, kjer se dá, administrativne postopke in tako dalje.

Svet je poveril sekretariatu, da glede na razpravo prouči in predlaga sistem nagrajevanja za zdravnike, s katerim bi bilo letemo zajamčeno pravilno nagrajevanje za zdravniške usluge in dalje, da prouči kompleks vprašanj, ki so bistvena za human odnos zdravniške službe do bolnika.

Pred dokončno izdelavo osnutka bo dal Svet problem še v razpravo sindikatom, družbenim organom in s tem javnosti, tako da bo lahko upošteval predloge, ki naj zagotove, da bodo ljudje s poslovanjem javne zdravstvene službe zadovoljni. M. N.

## DNEVNA KRONIKA

### Posvetovanje o pospeševanju kmetijstva

V Beogradu se je včeraj začelo tridnevno posvetovanje o pospeševanju kmetijstva v Jugoslaviji. Razen članov upravnega odbora Zveze kmetijsko-gospodarskih zbornic se posvetovanja udeležujejo predstavniki združenj zvez, kmetijskih zbornic in sekretaristov za kmetijstvo ljudskih republik, kakor tudi predstavniki Zveze sindikatov. Na posvetovanju je navzoč tudi član Zveznega izvršnega sveta Slavko Komar. Včeraj so udeleženci obravnavali referat predsednika Zveze kmetijsko-gospodarskih zbornic Ivana Bukovića o naši orientaciji v politiki pospeševanja kmetijstva.

Ladjedelnica »Split« ima za pet let dela. Naša najmodernejša ladjedelnica »Split« ima naročil za pet let

delo. Do konca 1961. leta bodo zgradili ladje s skupno nad 250.000 ton nosilnosti, kar ustreza celotni tonazi naše trgovske mornarice. Razen več ladij manjšee tonaze bodo zgradili tudi 24 ladij velike tonaze, med njimi 17 tramperjev po 12.800 ton nosilnosti, 4 tramperje po 6500 ton, tanker za prevoz pogonskega goriva z 19.500 ton nosilnosti in dve moderni potniški ladjli. S tujino je ladjedelnica doslej sklenila pogodbe za 11 ladij po 12.800 ton nosilnosti.

### Izvoz obrtniških izdelkov iz Slovenije

Obrtna podjetja v Sloveniji so lani izvozila za 70 milijonov dinarjev obrtniških izdelkov, predlanskim pa samo za 40 milijonov. V Zavodu za pospeševanje obrti sodijo, da se bo izvoz letos povečal do vrednosti 120 milijonov dinarjev.

## Čim prej, tem bolje

O mladih ljudeh so naši časopisi v zadnjih letih kaj dosti pisali. Bodisi o najmlajših, ki jim skuša nuditi družba pri čuvanju zdravja, vzgoji in razvedrilu še posebno zaščito, bodisi o že dorasajoči mladini, ki ji je treba svetovati pri izbiranju šol, poklicev in delovnih mest.

O vsem tem smo razmeroma dosti pisali in tudi precej storili. Vendar pa vsi ti mladi ljudje niso le to, kar pri bežnem vsakodnevem srečanju v njih vidimo: mladi delavci, ki se izpopolnjujejo v kvalifikaciji, sotovaršili v službi, temveč da je vsakemu od njih namenjeno še drugo, prav tako važno poslanstvo. Ob vstopu v samostojno življenje si večina ljudi ustvari lasten dom, to so bodoči očetje in matere, ki bodo s svojo ljubeznijo, znanjem in prizadevanjem odločujoče vplivali na vzgojo in rast otrok.

Nič nonega ni ugotovitev, da je družina osnovna enota naše družbe. Bolj novo in stvar zadnjih let pa je, da skuša družba po svojih močeh sistematično in stalno pomagati pri izobraževanju in vzgoji staršev, ker se zaveda, da je dobro urejena družina osnova za zdrav telesni in duševni razvoj otroka. Kako in kje pomagati družinam pri njihovem poslanstvu, pa je pri tej težnji osnovno vprašanje, dostikrat težje rešljivo kot n. pr. vprašanje poklicne vzgoje mladih ljudi. Različno, zdaj z bolj, drugič z manj srečno roko so skušale razne organizacije pomagati pri vzgoji staršev, ker je to naravna življenjska stvar, zlasti pa primeri — čeprav ne številni — zrahljanih in pretiranih družinskih vezi, vzgojno zanemarjenih otrok, mladih delikventov itd.

Smo v dobi, ko težino raznih problemov prevzemajo na svoja

pleča razne komisije, odbori, sveti, institucije. Tudi ko se je zbrala republiška komisija za družinska vprašanja pri Zvezi prijateljev mladine, so sedli za isto mizo ljudje najrazličnejših poklicev, ki poznajo iz svojega vsakodnevne dela kopicu primerov, ki zadevajo vzgojo otrok, težave mater in žena, premajhno prizadevanost očetov pri vzgoji otrok in še marsikaj.

Prav pomanjkanje sistema pri vzgoji mladih ljudi za družinsko življenje in staršev za vzgojo otrok je tej komisiji narekovalo, da pripravi za prve dni prihodnjega meseca o tem republiško posvetovanje, medtem ko bo posvetovanje v zveznem merilu že sredi tega meseca. Razen tega je komisija izdelala delovni načrt o razširitvi oblik dela s starši, predvsem šol za starše, vzgojnih posvetovalnic, posvetovalnic za zakone in podobnih oblik, ki naj bi bile mladim ljudem kašipot ob vstopu v samostojno življenje.

Pomoč družbenih organizacij in organov, predvsem svetov za varstvo družin, prosvetnih in socialnih delavcev je s tem delovnim načrtom seveda tesno povezana. In prav ko omenjamo to pomoč, bi radi potrkali na srca mnogih, katerih sodelovanje bo potrebno ne le v komisijah in svetih, temveč predvsem pri stvarnem delu med ljudmi, pri okrepitvi in razširitvi šol za starše in ostalih že omenjenih oblik dela s starši. To naj bi pomagalo mladim ljudem pri ureditvi tistega koščka življenja, ki ne sodi v delokrog dnevnega poklicnega dela, ki pa daje ob dobri urejenosti družin ljudem veselje in sposobnosti za opravljanje tega dela ter jih usmerja pri pravilni vzgoji otrok. M. N.

# Predsednikova stavka

Da predsednik republike noče sprejeti hrane in da napove gladovno stavko, da bi svoje sodržavljane prepričal o pravilnosti svoje politike, je pač nekaj nenavadnega. Vsi vemo, da je gladovna stavka sredstvo političnega boja, da pa vsaj v naših krajih še nismo videli in slišali, da bi jo uporabljali politiki na krmilu. Seveda pa moramo presojati stvari drugače, če govorimo o južnoameriških razmerah. To velja zlasti, če gre za Bolivijo.

V vesti, da je predsednik republike Bolivije Ferman Siles Susao začel gladovno stavko, da bi pripravil sindikate do tega, da bi sprejeli njegove ukrepe proti inflaciji, ni pravzaprav nič čudnega. Predsednik Susao lahko uporabi proti sindikatom samo metodo prepričevanja, gladovna stavka, pa je vendarle samo sredstvo prepričevanja. Sila kot metoda v njegovem sporu s sindikati nikakor ne pride v poštev, ker so sindikati sestavljeni del političnega gibanja, ki mu pripada tudi sam, razen tega pa imajo sami na razpolago silo, ker so oboroženi.

Bolivjski rudarji in indijanci brez zemlje so na pomlad 1952 prišli za orožje, da bi strogovili zadnje neljudsko vladno, in od takrat orožja niso več odložili. Ze šestokrat so z njim ubrali vladno narodnega revolucionarnega gibanja, ki ji je najprej predsedoval predsednik Estensoro, po volitvah lani junija pa je predsednik Susao uvedel ostra in sovražna ukrepa proti sindikatom. Za predsednika Susaa je to pomenilo isto, kakor če bi žagal veje, na kateri sedi. Na bolivjskem političnem odru so pravzaprav samo štiri igralci: kreolska aristokracija, tuj kapital, začetek domačega meščanstva ter rudarji in indijanci brez zemlje. Prve je prizadela agrarna reforma, druge nacionalizacija rudnikov, tretji in četrti pa so navezani na enotnost, da bi svojo zemljo izstrgali iz krepiljev minulosti. Med njimi so tudi nasprotni, večkrat pride do ostrih sporov, toda koristi enotnosti vse to premagajo. To dolgajuje med drugim tudi konec

predsednikove stavke. Čez dva dni so ga sindikati prosili, naj neha gladovati in na sedežu vlade je bil mir obnovljen.

Toda v vsem tem so prišlo do izraza nekatere značilne južnoameriške poteze: napihnjena patetična kretinja, ki ima v južnoameriškem podnebnju veliko prepričevalno moč, in dobrodušna sentimentalnost ljudstva. Kar se tiče vzroka spora med predsednikom Susao in sindikati, je tudi razumljivo. Bolivija preživlja sprčo skrajne zaostalosti in odvisnosti od tujega trga hudo kronično inflacijo. Ukrep za njeno premagovanje so seveda boleči, kajti kosček kruha, ki ga dele Bolivijci med seboj, je neverjetno majhen.

Pretoklo bo še mnogo vode po dolinah Andov, preden bo nekaj krompirjev v običnih nehalo biti glavna hrana indijanskih kmetov in preden bodo bolivjski rudarji nehali žvečiti liste omamne »koke«, ki prinaša njihovim srcem uteho, mislicam pa kratkotrajno varljivo moč.

J. Almuil

OB ZAKLJUČKU 62. KONFERENCE INDIJSKE KONGRESNE STRANKE

# Od besed k dejanjem v razvoju indijske poti v socializem

Indor, 7. jan. (Tanjug). Sinoči so na konferenci Kongresne stranke sprejeli zunanje politično resolucijo in s tem zaključili sedanjede konferenco. Konferenca je pomenila hkrati začetek volilne kampanje. Volitve bodo od 25. februarja do 10. marca.

Konferenca je imela dve značilni potezi: notranjo in zunanjo politično. Glede notranje politike je konferenca jasno določila program Kongresne stranke s tem, da je zavrgla prejšnjo nedoločeno formulacijo »družba po socia-

lističnem vzorcu in postavila v statutu stranke za cilj zgraditev socialistične družbe. Voditelji stranke so v svojih govorih nedvoumno poudarili, da Indija ne bo šla po kapitalistični poti, ker ji ne ustreza. Brez opeševanja so ugotovili senčne strani Indije: agrarni značaj gospodarstva, pre-

Kar se tiče zunanje politike, se niso izpolnila pričakovanja, da bo Nehru povedal kaj več o svojem obisku v ZDA. Namesto tega je, četudi posredno, obsodil politiko Eisenhowerja na Blížnjem vzhodu. Morda so prav novi ameriški načrti povzročili, da je Nehru zamočil nekatere stvari. Tako so se morali še nadalje zadovoljiti z izjavo, da sta Nehru in Eisenhower samo »bolje razumela drug drugega«. Po mnenju političnih opazovalcev najnovejši Eisenhowerjev načrt dejansko spravlja v nevarnost to razumevanje. Nehrujev zaključni govor na konferenci je izpričal, da bo Indija tudi v zunanji politiki nadalje ubirala svojo pot in obsodila sleherni korak, ki bi bil nevaren miru na svetu.

# Ameriška misija v Beogradu

Beograd, 7. jan. (Tanjug) Danes je prispela v Beograd ameriška misija, ki proučuje vprašanje pomoči ZDA tujim deželim. Misijo vodi bivši predsednik ameriške korporacije za jeklo g. Benjamin F. Fairless. Imenovan je za predsednik Eisenhower, da bi proučila izpolnitev programa ameriške pomoči tujim deželim, zlasti gospodarske. Zato bo misija prepotovala 18 dežel. Ko se vrne v ZDA, bo predlagala morebitne spremembe in sploh nov način pomoči. Njene predloge bo predsednik Eisenhower predložil Kongresu kot svoja priporočila za pomoč tujim deželam v prihodnjem letu.

Pred prihodom v Beograd je obiskala Madrid, Pariz, Bonn in Dunaj. Na zemskem letališču sta sprejela predstavnike ZDA državni podsekretar za zunanje zadeve dr. Vladimir Velibit in ameriški veleposlanik v Beogradu dr. James Riddleberger.

# Francozi v defenzivi celo na področju alžirskega glavnega mesta

Pariz, 7. jan. (Tanjug) V Alžiru se nadaljujeju hudi boji. Francosko poveljstvo je danes objavilo, da je padlo v spopadih z uporniki 10 podoficirjev in vojakov ter 2 oficirja, 4 francoski vojniki pa so bili ranjeni. Na boljše in v mestih in v gorah so alžirski uporniki znova napadli francoske položaje. V teh napadih je bilo več ko 80 mrtvih in ranjenih. Kljub izrednim napo-

rom francoskih čet so uporniki spet prevzeli pobudo na boljše okrog mesta Alžira. Ondod je bilo ujetih in ranjenih 30 ljudi. Francoske vojaške sile pa so utrpeli izredno hude izgube.

Uporniški komandosi še nadalje intenzivno operirajo v mestu Alžiru. Včeraj in danes so zabeležili 10 diverzantskih akcij in napadov. Napadli so tudi več policijskih postaj. Francosko poveljstvo trdi, da so ubili 40 upornikov, 20 pa da so jih ujeli.

Pri Beruagiju so vrgli v zrak neki vlak. Koliko ljudi je bilo pri tem mrtvih in ranjenih, še ne vedo. Pri Faur-Nationalu so uporniki iz zasede napadli kolono orožnikov, pri čemer je bilo več mrtvih in ranjenih. Davi so, še preden je potekla policijska ura, vdrli v mesto Oran in napadli francoske utrdbe. Francoski dopisniki v svojih današnjih poročilih pravijo, da je položaj po vsem Alžiru skrajno napet.

# Iz vsega sveta

## JUGOSLAVIJA TRGOVSKA POGAJANJA Z ALBANIJO

Beograd, 7. jan. (Tanjug). Tu so se danes začela pogajanja med trgovskima delegacijama Jugoslavije in Albanije, ki bosta sklenili sporazum o trgovinski menjavi blaga v tem letu. Jugoslovanska delegacija vodi svetnik v sekretariatu za zunanje zadeve Ljubo Faust, albansko pa pomočnik ministra za zunanjo trgovino Vasil Kati.

## ARGENTINA ŽRTE OTROŠKE PARALIZE

Buenos Aires, 7. jan. (AP) Tu so objavili, da je zbolelo lani v Argentini za otroško paralizo 650 ljudi, 500 jih je umrlo. Vlada je lanskega avgusta porabila okrog 8 milijonov pezov za cepljenje otrok proti tej bolezni. Do avgusta bodo letos v Argentini cepili proti otroški paralizi okrog 5 milijonov otrok v starosti do 12 let.

## INDONEZIJA POMIRJENJE NA SUMATRI

Džakarta, 7. jan. (AP). Sekretar stranke Majumi je izjavil, da bo stranka za sedaj ostala v vladi, da pa si bo prizadevala sodelovati z bivšim podpredsednikom Mohamedom Hatom in predsednikom Sukarnom, da bi sporazumno našli izhod iz krize. Z vzhodne obale centralne Sumatre je prispela v Džarkarto delegacija, ki je sporočila, da od domov ljudstvo priznava vladno v Džarkarti in noče imeti ničesar skupnega z uporniško vojsko.

## INDONEZIJA TUJA POMOČ UPORNIKOM NA MOLUSKIH OTOKIH

Džakarta, 7. jan. (AP). Indonezijska vlada je danes objavila, da tuja letala ne smejo leteti nad Moluskiimi otoki. Predstavnik letalstva je izjavil, da so nekatera tuja letala odvrnila orožje in strelivo uporabnikom na tem področju.



Učaran Pan Debar, predsednik Indijske Kongresne stranke

naseljenost in kopica ostankov fevdalno-kolonialističnega sistema.

Kljub vzdušju, kakršno vlada pred volitvami, sta ministrski predsednik Nehru in predsednik stranke Debar opozorila na težave, ki čakajo Indijo na poti gospodarskega razvoja ter poudarila, da »bo moralo ljudstvo zagledati pasove« in da »mora Indija zastaviti vse svoje sile, da bi premagala revščino in se trdno postavila na noge«. Stranka si je dokončno postavila cilj, zdaj pa je treba najti še pot do tega cilja, kajti Indija hoče socializem, ki bo ustrezal »njenu podnebnju in ljudstvu«. Pri tem bo vsekaror uporabljala izkušnje drugih socialističnih dežel, iskala pa bo tudi svoje poti tam, kjer ji izkušnje drugih dežel ne bodo ustrezale.

SPOROČILO O RAZGOVORIH MED VLADNIMA DELEGACIJAMA SZ IN VZHODNE NEMČIJE

# BORBA ZA KREPITEV MIRU

in mirno koeksistenco držav je podlaga za zunanjo politiko obeh dežel, ki med drugim predlagata postopno zmanjšanje oborožitve

Moskva, 7. jan. (Tanjug) Danes popoldne je bilo v Kremlju podpisano poročilo o razgovorih, ki sta jih imeli sovjetska in vzhodnonemška vladna delegacija. Poročilo sta podpisala predsednika vlade Bulganin in Grotewohl.

Delegaciji sta proučili dogodeke na Madžarskem in ugotovili, da so povzročili novo napetost v mednarodnih odnosih. Vladi izjavljata, da je osnova zunanje politike obeh držav aktivna borba za krepitev miru in mirno koeksistenco držav ne glede na njihovo družbeno ureditev.

Poročilo nato poudarja, da so med razgovori obravnavali vprašanja Blížnjega in Srednjega vzhoda in z zadovoljstvom ugotovili, da je bila ustavljena agresija na Egipt. Hkrati naglašata, da

»skušajo imperialistični krogi ZDA izkoristiti slabljenje pozicij Velike Britanije in Francije na tem področju in pod videzom pomoči vsiliti nove oblike kolonialnega, gospodarskega in političnega zasluževanja«.

Vladi ZSSR in Vzhodne Nemčije izjavljata, da sta pripravljene na razširitev sodelovanja z deželami Blížnjega in Srednjega vzhoda, to sodelovanje pa mora sloneti na enakopravni podlagi. Vladi podpirata egiptovsko zahtevo, naj se krivci za agresijo kaznujejo in Egiptu povrne škoda.

V drugem delu poročila je poudarjeno, da so predstavniki obeh delegacij izmenjali mnenja v zvezi z razorožitvijo in da je bilo ugotovljeno, da Zahod ni sprejel predloga sovjetske vlade o razorožitvi z dne 17. novembra 1956.

Vladi predlagata nekatere ukrepe za zmanjšanje napetosti v svetu, in sicer »postopno zmanjšanje oborožitve«. V prvi etapi naj bi bili takoj prepovedani poskusi z atomskimi in vodikovimi orožjem. Nadalje je rečeno, da bi praktično rešitev razorožitvenega vprašanja lahko predstavljala tudi ustanovitev »cone omejene oborožitve«, ki bi zajemala oba dela Nemčije.

Vlada Sovjetske zveze, je rečeno v poročilu, se strinja z glediščem vzhodnonemške vlade, da bi morala parlamenta in vladi obeh Nemčij, prav tako pa tudi organizacije miroljubnega nemškega prebivalstva, ki bi imele široka pooblastila za nadzorstvo nad vsemi vojnimi načrti in vojaško proizvodnjo, sodelovati pri kontroli izpolnjevanja sporazuma o razorožitvi, sklenjenega med državami, katerih vojaške sile se nahajajo na ozemlju Nemčije.

Poročilo nadalje poudarja, da so odkrito obravnavali in uredili vrsto političnih in gospodarskih vprašanj v medsebojnih odnosih obeh dežel. Tako so med drugim proučili vprašanje bivanja sovjetskih čet v Vzhodni Nemčiji in sprejeli sklep o ureditvi sodstva v zvezi s kazenskimi in civilnim postopkom.

Poročilo navaja, da so proučili vprašanja vrnitve kulturnih dragocenosti itd. Posebna pozornost je bila posvečena trgovinskim odnosom. Dosežen je bil sporazum, da bodo letos znatno povečali menjavo blaga. Sovjetska zveza bo povečala izvoz metalurškega koks, nafte in nekaterih drugih surovin. Vzhodna Nemčija pa bo povečala dobavo strojev, opreme in tako dalje.

Sovjetska vlada bo v letu 1957 dala vzhodnonemški vladi kredit v znesku 348 milijonov rubljev za nakup predmetov, potrebnih vzhodnonemškemu gospodarstvu. Izmenjavali so tudi mnenja o nemškem vprašanju in poudarili, da je rešitev nemškega vprašanja na miroljubni in demokratični podlagi v prvi vrsti stvar Nemcev in da bi bilo zato potrebno medsebojno razumevanje in zblížanje obeh delov Nemčije.

V Kremlju je bil nocoj na čast vzhodnonemške delegacije svečan sprejem, na katerem sta govorila predsednika Bulganin in Grotewohl.

M. D.

# Preprečen prevrat francoskih kolonističnih ekstremistov v Alžiru

Pariz, 7. jan. (Tanjug) Brigadni general Jacques Faure je bil obsojen na mesec dni strogega zaporar zaradi sodelovanja v zaroti kolonističnih organizacij, ki so snovale vojaški prevrat v Alžiru. Pariški časniki poročajo, da so generala Faure prišli v trenutku, ko bi moral prevzeti dolžnost komandanta divizije v Orleansvillu. Faure je skušal menda priti v zvezo z organizacijo kolonistov v mestu Alžiru z namenom, da bi prevzel vojaško oblast nad vsa dežela in dosegel ločitev Alžira od Francije.

Obrambno ministristvo ni hotelo objaviti podrobnosti o tej najnovejši vojaško-politični aferi v zvezi z Alžirrom. Nekli uradni predstavnik pa je potrdil, da so generala Faure prijeli po osebni nalogu obrambnega ministra.

Poučeni krogi poudarjajo, da je v to zaroto zapleteno še kakih deset francoskih višjih časnikov v Alžiru, da pa so francoske oblasti že mnogo prej vedele za načrt »odcepitvi Alžira« in proglasitvi »bele republike« z vojaško kolonialistično diktaturo.

Pariški »Monde« pravi, da je general Faure navezal stike z ultrakolonialistično organizacijo »Francoskega odpora«, ki je organizirala tudi nedavne velike protimuslimanske pogrome v mestu Alžiru. To prelivanje krvi, v katerem je izgubilo življenje 7 Alžircev, nad 200 ljudi pa je bilo ranjenih, naj bi bilo uvod v vojaški udar. »Neodločnost in nesposobnost vlade, da bi uredila alžirsko vprašanje, ki je preraslo v največjo nacionalno dramo Francije, je glavni razlog takih naklepev razvnetih duhov«.

# Maroški neodvisni demokrati

za teritorialno in politično neodvisnost in integriteto vsega Maroka

Casablanca, 7. jan. (AFP) Generalni sekretar maroške Demokratske neodvisne stranke Hasan Uzani, ki se je po pet in pol letih emigracije vrnil v Maroko (njegovaa stranka že dva meseca ni več v vladi), je na nekem zborovanju izjavil, da neodvisnost Maroka ni popolna, marveč pogojna. Maroko pa hoče biti samostojen pri določanju svojih stikov, ki jih misli navezati s Francijo ali s katerokoli drugo deželo. Te stike bo Maroko uredil tako, kakor bo najbolj ustrezalo njegovim interesom. V tem pogledu mora biti Maroko edini odločilni činitelj. Francija pa bi Maroku rada vsilila številne pogoje. Zato francoska vlada in parlament še zdaj nista uknila spo-

razuma o francoskem protektoratu nad Marokom. Nadaljnja veljavnost tega sporazuma pomeni prizadevanje Francije, da bi pri določanju bodočih stikov z Marokom dosegla takšno rešitev, ki bi bila po godu francoski politiki in bi Franciji zagotovila posebne koristi tudi v prihodnje. Uzani se je zavzel za to, da bi bili Maroku priključeni Ifni in Rio de Oro ob atlantski obali ter Melila na sredozemski obali, Keuta, Kenasa, Tinduf in še nekatere druge pokrajine. Rekel je, da se verno področje Maroka praktično ni del maroške države, ker je v rokah posameznih fevdalcev.

Glede alžirskega vprašanja se je Uzani izrekel za popolno neodvisnost Alžira.

S POTI PO INDIJI

# DVOJE SREČANJ

Benares, konec decembra rej, pa tudi med bivanjem v Indiji, sem rad bral ali poslušal pripovedovanje o svetovnih popotnikih, pohajkovačih in pustolovcih. To so bile zgodbe, kakor tista o francoskem trgovčevu, ki je postal v Indiji slaven general v službi domačih vojskovodij, ali zgodba o ženi angleškega računovodje v Indiji, ki je postala ob koncu svoje kariere Talleyrandova ljubica in žena, ali o italijanskem jezuitu Giacomu di Pistol, ki je v začetku 18. stoletja prodril v Tibet in imel tam bojevitve teološke razprave z lamami. Vse te zgodbe pa so se nanašale na minula stoletja, ko je ločilo Indijo od Evrope 8 mesecev nevarne plovbe okrog rta Dobre nade, po morjih, polnih gusarskih ladij. Nisem mislil, da je moč zdaj, sredi 20. stoletja, ko prispel v letalov v Indijo v pičlih 20 urah, še zmerom naleteti v tej širni deželi na podobne človeške usode.

Sedanja Indija se je vzlic kontrastom in anahronizmom že precej oddaljila od časov, ko je bila plodno področje vsakršnih pustolovcev. Starodavno mesto Benares je bil kraj nenavadnega doživljanja. To sveto mesto ob reki Gangesu omenjata že najstarejša indijska eposa Mahabharata in Ramajana in celih 3000 let, celo pod muslimanskimi vladarji, je ostalo najsvetejše mesto, kamor pride

še zdaj vsako leto približno milijon romarjev. V njegovi bližini je imel Buda v davnih časih svojo prvo pridigo in muslimanski vladarji ter poznejše katoliški misionarji mestu niso mogli vzeti njegovega značaja.

## SVAMI AGEHANANDA IZ ČSR

Tu, v Benaresu, sem srečal dva človeka in o enem vam hočem pripovedovati. Med skromno oblečenimi asketi sem spoznal mladega Američana, navdušenega za filozofske nauke hinduizma. Preživljal se je s sadjem in rižem in pridno proučeval sanskrske tekste. Imel pa sem ga za nekakšnega pritepenca in zato o njem ne bom pripovedoval. Srečal pa sem tudi Evropejca, ki je vzlic veliki »transformaciji« dosegel lepe uspehe. Bil je Svami Agehananda ali s pravim imenom Leopold Fischer. Agehananda je njegov sanskrski priimek, ki ga je pridelal ta Avstrijec ob svojem »krstu«. Zanimal se je za hinduistični nauk in postal redovnik v Indiji. Z njim sem se seznanil na benareški univerzi, kjer je predaval filozofijo. Hrust, ki je tehtal 136 kilogramov, mi je zelo prijazno pojasnil v angleščini

vse, kar me je zanimalo. V moje presenečenje ni bil fanatik ali dogmatik, marveč je rad govoril o najrazličnejših posvetnih zadevah. Sodeč po zunanosti človek ne bi mislil, da ima pred seboj redovnika. Zanimalo me je, kaj ga je privedlo v Indijo.

Leopold Fischer, sin dunajskega aristokrata, je po poreklu Žid iz Češkoslovaške. Njegov oče je hodil pred vojno na Brione igral z indijskimi maharadži polo. Ko je prišel Hitler na Dunaj, ju kupil sin za drag denar arjiški krstni list svoje nearijske babice in se kmalu znašel v drugi svetovni vojni kot esesovski oficir. Kot študent filozofije in orientalskih jezikov pa se je ognil fronti. Imel je stike z indijskimi emigranti v Nemčiji in po drugi svetovni vojni se je znašel v angleškem ujetniškem taborišču. Ko so ga izpustili, se je s pripravili na ugledne bogate družine v Indiji odpeljal z ladjo tja. Tri leta je taval po Indiji v redovniški halji od samostana do samostana ter proučeval deželo in življenje v njej. Potem je začel predavati na neki delhijski visoki šoli. Predavanja pa je moral kmalu opustiti, ker so ga baje slušateljice preade gledale. Za-

tekkel se je v Benares.

Svami Agehanandi kot pripadnik redovniškega stanu ne bi bilo treba imeti denarja in imetja in plače na univerzi res ni prejemal osebno. Vendar pa njegova zunanost ni kazala na svetniško življenje, čeprav je užival v svoji okolici veliko spoštovanje in ga so imeli nekateri celo za svetnika. Njegova naravna nadarjenost je imela v sebi nekaj glumaškega. Globok vtis je napravilo name njegovo temeljito poznavanje Indije. Razen sanskrtja je znal še šest indijskih jezikov.

## ANGLEŽINJA V ALMORIJU

Pozneje me je zanesla pot v himalajsko mestece Almori blizu meje med Tibetom in Nepalom. Od tod je kraben razgled na Himalajo, saj stoji to mestece blizu 3000 metrov nad morjem. V hišici, kjer so oddajali sobe, je bila razen mene edini gost nekata Angležinja srednjih let in prikupne zunanosti. Vsak dan se je izprehajala s svojim psičkom in videti je bilo, da živi skromno. Presenetilo me je, da ima tako lepo urejeno življenje, da ni opaziti na njej nobenih sledov zanemarjenosti, kar bi bilo spričo raz-

# Nekaj socialnih in zdravstvenih vprašanj iz žalske občine

## V Domu onemoglih na Gomilskem

Občinski ljudski odbor je lani iz lastnih sredstev obnovil bivšo Cmakovo graščino na Gomilskem. V njem je našlo prijeten domok 40 onemoglih iz žalske občine. Zmogljivost doma pa bi lahko še precej povečali, če bi se izselili privatni stanovalci, ki so še v domu. Potem bi Dom onemoglih na Gomilskem lahko sprejel v oskrbo tudi nekaj oskrbovancev iz drugih občin. S tem bi se stroški in tudi vzdrževalna zmanjšala. Oskrbovanci imajo v domu dobro prehrano in oskrbo, se dobro počutijo in izražajo zadovoljstvo za skrb ljudske oblasti zanje.

Pri Svetu za soc. varstvo se bavijo z mislijo, da bi ustanovili zavod za zaposlitev dela manj zmognih, s čimer se bavi posebna komisija. Stari ljudje bi si marsikdaj radi in tudi lahko kaj prislužili, če bi se zanje našlo primerno delo. Tako ne bi bili odvisni le od vzdrževalne ali podpore. Delo bi lahko sprejemali na dom in zanj prejemali plačilo. Oskrbovanci v Domu in soc. podpiranci po domovih bi bolje živeli, vzdrževanje pa bi se tako znižalo.

## Bo več sredstev za socialne podpirance?

Občinski ljudski odbor Zalec je imel v letu 1956 dokaj manj sredstev za socialne podpirance,

kakor bi jih potreboval. Zato je Svet za soc. varstvo imel zelo težavno nalogo, kako ta sredstva najpravičneje razdeliti. Trikrat je moral delati revizijo socialnih podpor. Mnogim, ki so imeli sami količnejši možni preživljanja, so morali podporo zmanjšati ali pa sploh ukiniti. Nadejajo se pa, da bo v letu 1957 imel ObLO več sredstev v te namene. Minimalna podpora za tiste, ki nimajo nikakih sredstev za preživljanje, ne bi smela nikakor biti manjša kakor 3500 din na mesec.

## Ustanovili bodo Center za napredek gospodinjstva

Za razbremenitev delovne žene je nujno misliti na napredek gospodinjstva. Zato je Zveza ženskih društev dala predlog, da se v Zalcu in še v nekaterih večjih središčih občine ustanovi Center za napredek gospodinjstva. Ta bo imel nalogo, da bo s praktičnim prikazom, s prenašanjem izkušenj in z nasveti vzpodbujal žene k naprednejšemu gospodinjstvu. Poskrbeti pa bo treba za sodobno opremo in za izkušeno upravnico.

## Zdravstvena preventiva je važna

Svet za zdravstvo ObLO posveča veliko pozornost zdravstveni preventivi, ki lahko vpliva na zmanjšanje obolenj in odpravljanje vzrokov bolezni. Zato je skupaj s preventivno službo

Zdravstvenega doma v Zalcu izdelal program zdravstvenih predavanj za vso zimo. Zdravstveni delavci bodo predavali po šolah in tečajih, na sindikalnih sestankih v podjetjih in prirejali tudi samostojna predavanja. Na pomoč je priskočil tudi Hmeljarski inštitut v Zalcu, ki bo dal na razpolago ozkotračni kinoprojektor za predavanje zdravstvenih filmov na predavanjih, da bodo bolj privlačna in razumljiva.

## Mnoga mesta v zdravstvenih postajah so nezasedena

Svet za zdravstvo se že dalje časa ukvarja z vprašanjem, kako zagotoviti dovolj visoko kvalificirana zdravniška osebja za prazna mesta v zdravstvenih postajah. To pa ne more zaradi stanovanjske stiske, čeprav bi nujno potrebovali dentista za Zabukovico in zobozdravnika za Polzele. Tudi mesto zdravnika splošne prakse v zdravstveni postaji v Ljubah je že več mesecev nezasedeno, kar je zaradi pretežno industrijskega prebivalstva in velikega števila zavarovancev posebno pereč problem. Ta vprašanja bo mogoče zadovoljivo rešiti le s štipendiranjem študentov.

## Usposabljanje zdravstvenega kadra

Strokovno usposabljanje zdravstvenega kadra na podeželju je pereče vprašanje, ki ga občine same ne morejo rešiti. Mlajši zdravniki in srednji medicinski kader bi se morali udeleževati raznih predavanj in obiskovati tečaje. To pa ne morejo, ker v času daljše odsotnosti ni mogoče zagotoviti zanje nadomestila. V vsakem domu je večina med le po en zdravnik, ki ne more zapustiti delovnega mesta in za daljše obdobje nadomeščati odsotnega. Zato bi glede tega morali priskočiti na pomoč zdravstveni organi OLO ali republike. J. G.

# Gozdni sklad dobro izkoriščen

## Zgradili in popravili so precej cest in mostov

Za ceste in druge gozdne komunikacije na področju konjske občine menda še nobeno leto ni bilo potrošenih toliko sredstev kot lani. Za popravila in vzdrževanje gozdnih cest, raznih mostov in drugih objektov so potrošili več kot 16 milijonov din. Od te vsote odpade nekaj več kot pet milijonov din za odstranitev škode, ki jo je povzročila majska poplava v okolici Zreč. Vsa ostala sredstva pa so porabili v ostalih krajih občine. V teh 16 milijonov pa ni vrčnato delo in razni prevozi koristnikov cest, ki so jih opravili brezplačno. To nam najboljše dokazuje primer prebivalcev Brdo pri Slov. Konjicah. S finančno podporo občine v znesku 132.000 din

so nabavili material in plačali strokovno delovno silo, vse ostalo pa so vsajšni opravili strokovno. Brezplačno so delali 4333 ur, kar znaša več, kot so dobili od gozdnega sklada. S tem pa so si popravili oz. na novo zgradili 680 m ceste, ki do takrat ni bila prevozna, razen v zelo suhem poletju ali pozimi ob večjem snegu. Krajevni odbor SZDL je za to delo znal mobilizirati svoje članstvo, ki ima od te skelje tudi koristi. V tej vasi so prav tako popravili cesto Brdo—Tepanjski vrh, za kar so dobili le 25.000 din za najbolj nujna dela. Takih primerov je bilo v občini še več, zato je vrednost skupnega dela v občinskem merilu znatno večja od tega, kolikor je bil dan prispevek v denarju.

V nekaterih krajih, kot na primer v Suhadolu pri Ločah, so o ureditvi ceste, ki veže ta kraj z Ločami, govorili že desetletja, toda uresničili so to šele lani. Cesta je dolga blizu 1200 m ter je večji del že v celoti tlakovana in sposobna tudi za promet s kamioni. Kakšno škodo pa je napravila majska poplava v okolici Zreč, pa se vidi že iz tega, da je bilo potrebno na novo zgraditi 16 manjših mostov, skupaj pa je bilo v občini zgrajenih 25 novih

## BRALCI NAM PIŠEJO Neodgovorno početje

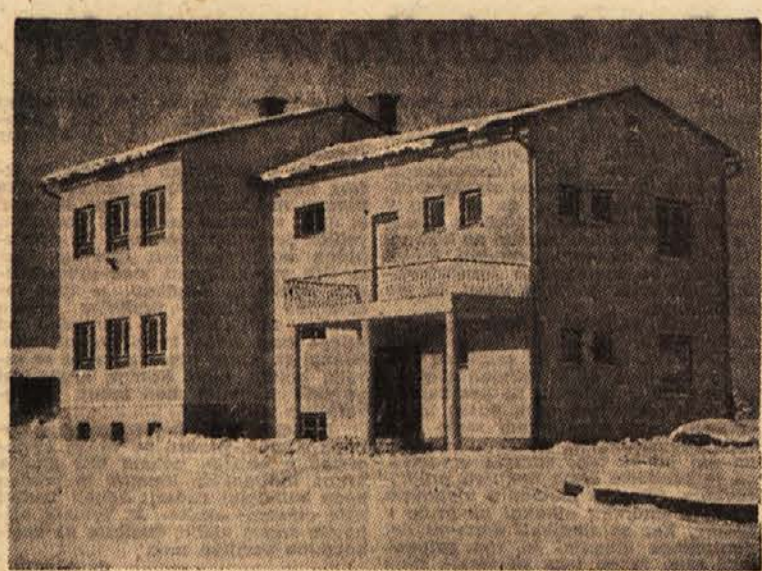
V okolici Podnanosa v vipavski občini so kmetje posekali precej sadnega drevja. To ni bilo staro ali bodno dreve, pač pa mlade jablane, orehi, marelice in drugo dreve, ki je bilo večinoma v bujni rasti in je bilo pričakovati od njega v nekaj letih bogat pridelek ali pa je že rodilo.

Vzrok temu neodgovornemu početju je naslednji: V tem delu vipavske doline se zadnji čas mudijo geometri, ki merijo zemljišča in ugotavljajo spremembo zemljiških kultur. S tem hočejo izpopolniti in urediti zastareli kataster. Kjer so videli, da so nekateri travniki ali njive zasajene s sadnim drevjem, so pač tisto parcelo označili kot sadovnjak. Seveda so lastnike zemljišč tudi vprašali, če so zadovoljni s to spremembo kulture, kajti v nasprotnem primeru morajo dreve odstraniti (vsaj tako so govorili ljudje). V tem času pa so se iz neznanosti in neutemeljenih virov raznesle med ljudmi govorice, da so od sadovnjakov silno visoki davki. Tem govoricam so ljudje nasledili in mnogi med njimi so začeli uničevati svoje sadovnjake in jih nekateri tudi do kraja uničili.

Pri vsem tem početju pa se človek vpraša, kje so bili odborniki in razni drugi funkcionarji občinskega odbora? Kolikor je videti, se ni niti eden potrdil, da bi nepoučenim ljudem povedal, da je njihovo ravnanje nepravilno in da s tem delajo škodo skupnosti in sebi. Z malo truda in več odgovornosti bi lahko ti ljudje preprečili puščanje sadovnjakov, ki jih prav v tem delu ni toliko, kot bi jih lahko bilo.

## Na sestanku Vzemnega društva v Štorah

V Železarni Štoro so imeli redni letni občni zbor Vzemnega društva. Društvo je bilo ustanovljeno leta 1952 in ima približno 600 članov. Po pravilniku so izdali članom za 18 milijonov dinarjev brezobrestnih posojil. Posojila tedaj vsakega 1. in 15. v mesecu. Največje potrebe imajo člani v jeseni in spomladi. Društvo je za sindikalno organizacijo kot za članstvo in podjetja velikega pomena. Vendar se sindikalna podružnica v celoti tega ne zaveda, ker prepriča društvo samemu sebi. Zlasti premalo pozornost posveča vključevanju novih članov v društvo. Člani so na plenumu med ostalimi kritizirali tudi upravni odbor, ker je od ustanovitve sklical le en občni zbor in še tega na večkratno zahtevo članstva in podružnice. Pravila društva so že zastarela in neveljavna, kar je vzrok, da je precej članov iz društva izstopilo. Glavna hiba pri delu društva je tudi v tem, da se finančno ne osamosvoji, čeprav je to predpisano o pravilniku o splošnem poslovanju sindikalnih podružnic. Društvo se vzdržuje iz sindikalne članarine. Podjetje pa društvo zelo pomaga in glede tega ni problemov. M.



Zdravstveni dom v Račah

# Kontrasti vasi z 238 hišami

Velike vasi najdemo samo na ravnini. Tako so tudi Rače z 238 hišami zrasle na ravnem Dravskem polju, čeprav komaj tri kilometre od najbližjih pohorskih vzpetin. Vzlic obsežnosti so še vedno samo vase, toda vas z mnogimi posebnostmi.

## NAJVEČ PREGLAVIC IMAJO Z MOSTOVI

Svet v okolici Rač, kakor tudi v sami vasi ima mnogo vlage, zato je preprečen z mnogimi potoki in jarki, na katerih je mnogo mostov. Od glavne ceste do občinske pisarne, ki ni oddaljena niti 100 m, je treba čez dva mostova. Če bi hoteli z druge strani speljati cesto do stavbe, v kateri nameravajo urediti novo klavnico in mesnico, bi morali postaviti kar dva mostova. Zaradi tega odlašajo. Mostovi jim delajo največ preglavic takrat, kadar jih je treba graditi ali popravljati.

Voda, ki se nabira na področju Rač, teče v potok, ki ima izvir na vrhu Pohorja in mu nikoli ne zmanjka vode. Zaradi obilice vode imajo pozimi in ob

deževnih dneh v vasi precej ribnikov, le da v njih ne gojijo rib, temveč se kopajo samo race, pozimi pa se po ledu sankajo otroci. Hiše so zavarovali pred vodo tako, da so jih zgradili na majhnih vzpetinah, ki so ali naravne ali so jih naredili ljudje. Namesto sadnega drevja rastejo v vasi ob jarkih in potokih visoke jelše in nizke vrbe. Z jelšami so razmejeni tudi nekateri travniki, ki segajo do samega hiš, precej pa je tudi grmovja.

## ZDRAVSTVENI DOM SO ZGRADILI — ZDAJ JE NA VRSTI SOLA

Razen majhnih in nekaterih oguljenih hišic je tudi mnogo prostornih in lepih ter enonadstropnih, novi gasilski dom pa je celo dvonadstropen. Vzlic temu se niža gimnazija stiska v nizki in pretetni stavbi, ki je bila zgrajena za druge namene, pa so jo v silii preuredili. Osnovna šola ima boljše prostore v enonadstropni starejši stavbi, vendar je pretresna, da bi lahko vzela gimnazijo pod krov. Načrte za novo šolsko poslopje delajo že dolgo, kdaj jo bodo začeli graditi, pa še ne vedo.

Delavci v Račah si gradijo nove hiše večinoma iz zemlje, čeprav imajo v bližini dober pohorski granit in opekarno. Zemlja je mnogo cenejša od opeke in dovoza granita. Ker nimajo dovolj denarja, se rajši odločijo za cenejši, čeprav mnogo manj trpežni gradbeni material. V bližini železniške postaje je že zraslo malo delavsko naselje večinoma iz samih hišic iz zemlje. Vzlic temu je pomanjkanje stanovanj še veliko, v občinskem skladu za gradnjo stanovanj pa se je nabralo vse leto komaj pet milijonov dinarjev. Iz tega ni mogoče graditi kaj prida, kvečjemu so lahko pomagali zasebnim graditeljem s posojilom.

Letos so dogradili velik zdravstveni dom, podjetje Pinus pa je precej uredilo svoje obrate, da dajejo središči vasi lepše lice. To podjetje daje vasi tudi nekoliko sredstva za zaščito rastlin pred zajedavci, ima pa težave s prodajo, ker je na trgu huda konkurenca. Delovni kolektiv in občinski močje razmišljajo, kak-

šne nove proizvode bi uvedli, a se še niso dokončno odločili.

## KMETOVALCEM NI ZA ZGLED

V vasi imajo tudi kmetijsko gospodarstvo, ki ima dokaj ugodne pogoje, saj je večino zemljišč arondiralo, preostale parcelice pa dajo v najem. Vzlic temu ne vpliva na zasebne kmetovalce ugodno, ker se bo letos komaj pretkolilo, če že ne bo imelo izgube. Krivda bo menda predvsem pri delovnem kolektivu, ker se ne loti stvari na pravem koncu. Letos je dal vrtnarijo v najem zasebniku, češ da ni donosa, le-ta pa je imel dobiček.

Kmetijska zadruga Rače je že pred tedni odkupila toliko krompirja kot lani do konca leta. Krompir je razen živinoreje najdonosnejša kultura v tem kraju, zato je kmetijska zadruga dobro organizirala odkup. Sicer pa je bil tudi pridelek nekoliko boljši kot lani.

## TUDI CESTE SO SLABE

Največ preglavic pa povzročajo prebivalcem Rač ceste. Kadar so suhe, so prašne, če dežuje, pa so blatne. Še z glavno cesto ljudje niso zadovoljni, ker se gramoz ugreza v blato. Edino pozimi, kadar zamrzne in vozila obrusijo vse robove, je lepa kot asfaltna. Volivci zahtevajo sredstva za popravilo ceste, a občina jih nima, od drugod pa jih tudi ni moč dobiti. Zato bodo morali poprijeti tudi sami, saj ceste služijo njim. P.

## S »Snežinko Potepinko« ter »Miheem in Dedkom Mrzom« v novo sezono

Najbrž je malo društev, zlasti lutkarskih, ki bi bila tako delavna, kot je lutkarska skupina na Pesnici. Po številu je zelo šibka, saj šteje komaj šest članov. So pa zato ti bolj marljiv. To nam dokazuje nastopi v minulem letu. Lani so uprizorili štiri igre, s katerimi so nastopili 24-krat. Štirikrat so igrali doma, dvajsetkrat pa so gostovali v Mariboru. Mariborčani so bili z nastopom zelo zadovoljni. Tovarišica Zora Tomažičeva, ki vodi lutkarsko skupino, mi je povedala, da je bil začetek nove sezone dober. Malčke so razveselili ob vstopu v Novo leto z igricami: »Snežinka Potepinka« ter »Miheem in Dedkom Mrzom« v novo sezono.

## IZPRED SODISCA V MARIBORU

# Grobo zlorabljanje položaja

Konec leta 1952 je Rudnik svinca v Mežici kupil pri zasebnem avtomobilniku Ljubomiru Dilberju v Zagrebu tovorni avtomobil znamke »OM-Titano«. Takrat se je kot zastopnik Rudnika Mežica z Dilberjem srečal tudi šef strojne obrata Rudnika Mežica ing. Mirko Vast. Kaj hitro sta našla skupni jezik in skupne interese na škodo skupnosti. Ing. Mirko Vast, ki se je rad trkal na svoja poštena prava, je pozabil, da je v službi socialističnega podjetja, ki mu je s štipendiranjem omogočilo, da si je pridobil najvišje strokovno izobrazbo. Privatniku Dilberju in sebi je pripomogel do »službe« kar 600.000 din. Rudnik je potreboval avtomobilne plašče in le-ti so bili dragi. Tedaj pa — skoraj nezasišeno — sta z Dilberjem odkrila, da je mogoče povsem regularno dobiti prav take avtomobilne plašče po izredno nizki ceni 140.000 din kos. Takoj sta si bila edina v tem, da jima lahko to vrže lep zasutek. Rudniku v Mežici je bilo treba samo izkazati, da plašči stanejo več. Skonstruirala sta pismeno ponudbo, Dilber pa nato še račun, da nudi neka Spiljak Marija iz Zagreba Rudniku v Mežici avtomobilne plašče za 1.785.500 din. Čeprav je podjetje »Hempro« v Zagrebu prodajalo te avtomobilne plašče za 980 tisoč dinarjev. V Mežici je svoje opravil ing. Vast in dosedel, da je rudnik nakazal Dilberju v vili manov je vnesel 1.785.500 din. Še preden je material dospel. Šele sedaj je plačal Dilber, ki sam toliko gotovine ni imel, plašče pri podjetju »Hempro« po 140 tisoč dinarjev za kos, oz. za vseh 7 kosov 980.000 din. Razliko med nabavno in prodajno ceno v znesku 805.500 dinarjev sta si razdelila med seboj. Dilber in Vast, pri čemer je Vast pol milijona ostalo Dilberju, ca. 300.000 din je dobil ing. Vast.

Taki izredni »dohodki« so ing. Mirku Vastu pripomogli, da ni bil nikoli brez gotovinske rezerve. In ko je čisto slučajno zvedel, da je prišla iz Amerike na obisk k Ignacu Kovačiču iz Zrečja njegova sestra, je rimal toliko časa v Zrečju, ing. Vast v imenu in za račun Rudnika v Mežici. Rudnik je izdelaval vzmeti plačal nad 192.700 dinarjev. Ing. Vast pa jih je nato enostavno brezplačno dostavil Dilberju v Zagreb. V zameno pa vzeli za potrebe rudnika pri Dilberju staro šasijsko, vredno komaj 45.000 din. Tako je zopet Rudnik svinca v Mežici utrpel nad 147.000 din škode. Ing. Vast pa je v Dilberjevem stanovanju v Zagrebu popravil v svoj žep 50.000 din nagrade. Manjše zneske je Dilber velikodušno izročil tudi soferjema, ki sta mu iz Mežice pripeljala dragocene vzmeti.

Taki izredni »dohodki« so ing. Mirku Vastu pripomogli, da ni bil nikoli brez gotovinske rezerve. In ko je čisto slučajno zvedel, da je prišla iz Amerike na obisk k Ignacu Kovačiču iz Zrečja njegova sestra, je rimal toliko časa v Zrečju, ing. Vast v imenu in za račun Rudnika v Mežici. Rudnik je izdelaval vzmeti plačal nad 192.700 dinarjev. Ing. Vast pa jih je nato enostavno brezplačno dostavil Dilberju v Zagreb. V zameno pa vzeli za potrebe rudnika pri Dilberju staro šasijsko, vredno komaj 45.000 din. Tako je zopet Rudnik svinca v Mežici utrpel nad 147.000 din škode. Ing. Vast pa je v Dilberjevem stanovanju v Zagrebu popravil v svoj žep 50.000 din nagrade. Manjše zneske je Dilber velikodušno izročil tudi soferjema, ki sta mu iz Mežice pripeljala dragocene vzmeti.

Po dvodnevnih razpravi je sodišče ing. Mirka Vasta obsodilo na 5 let strogega zapore, Ljubomira Dilberja iz Zagreba na 3 leta in 1 mesec strogega zapore. Na manjšo zaporno kazen je bil obsodjen tudi bivši poslovodja konsignacijskega skladišča podjetja »Hempro« iz Zagreba Franjo Kvasničnik, ki je od Dilberja sprejel ca. 170.000 dinarjev nagrade, ko mu je prodal avtomobilne plašče za Rudnik Mežica. Ignac Kovačič, kovač iz Zrečja, pa zaradi prodajanja tuje valute na manjšo pogojno kazen.

## Več previdnosti

Testenovi iz Maribora so v juniju letos poslali svojega niti 4 leta starega sinčka Mirana k starim staršem v Središče ob Dravi. Tu so otroka le za trenutek pustili samega na prometno cesto in nesreča je bila tu. Prav ko je namreč otrok stekel preko ceste, je privozil iz smeri Ormoža Peter Ferencak s tovornjakom, naloženim z večimi sodi kisa, ki je bil med vožnjo tako nepazljiv, da je otroka zagledal šele na razdaljo 20 metrov. Sicer je skušal nesrečo preprečiti s tem, da je zavil v desno in pritisnil na zavore, toda na tako kratki razdalji obteženega motornega vozila ni mogel ustaviti, kajti zavore niso bile povsem v redu. Vozilo je otroka zadelo na samem robu cestišča s tako silo, da je bil na mestu mrtev. — Nesreča tedaj ni kriva le neprevideznoto otroka. Tudi sofer, ker je šel na pot z vozilom, ki ni bilo v redu in ki ni bil na vožnji skozi naselje bolj previden ter pozoren na dogajanje na cesti. Zato je sodišče spoznalo Petra Ferencaka za krivega hudega kaznivnega dejanja zoper splošno varnost in ga obsodilo na 1 leto zapore.

# Prostori in spet prostori

Kulturno-prosvetna dejavnost v kranski občini je po vojni precej napredovala, toda opaziti je, da to delo še ni dobilo pravega in enakovrednega družbenega pomena. Upravičeno lahko trdimo, da kulturno dviganje delovnih ljudi vpliva na ekonomskim in političnim razvoju.

V občini dela 16 društev, in to 5 Svobod, v katerih je včlanjenih 1053 članov, in 11 KUD, z 998 člani. Med članstvom prevladujejo delavci, v društvih pa je vključenih tudi 735 mladincev. S članstvom in ne moremo biti zadovoljni, saj je v društvih vključenih le 5 odstotkov prebivalcev vse občine. To stanje opravičujejo nekateri težave, na drugi strani pa bo treba tudi preko drugih organizacij skrbeti za razširitev članstva. Delo društev je v večini primerov enostransko, zato bo treba razmišljati predvsem o takih oblikah dela, za katere kažejo ljudje največ zanimanja. V društvih dela 18 dramskih sekcij, ena godba na pihala, osem moških, trije ženski in dva mladinska pevska zbora. Zalostno pa je to, da v društvih delujejo le 4 izobraževalne sekcije in so si v večini primerov zelo malo prizadevali za razširitev te dejavnosti. Pri tem delu je na terenu premalo iniciative in praktične pomoči s strani političnih organizacij. Vse premalo se v društvih razvijajo tudi druge, zlasti vzgojno-zabavne prireditve, ki bi razen veselja in vedrega razpoloženja imele tudi vzgojni namen. Potrebo po novih oblikah zabavnega življenja je čutili zlasti mladi, ki si tudi sama žel nekaj novega, brez alkohola in drugih za vzgojo slabih oblik. V programu društev je bilo največ dramskih prireditev, in sicer 113 z nad 32.000 obiskovalci, koncertov pa je bilo 23 z 9750 obiskovalci, kar je za takšen delavski center vsakokrat premalo. Pri izbiri programov in prireditelj, v bodoče zlasti podeželskim društvom pomagaj Občinski svet Svobod in PD. Lani so organizirali 109 predavanj z 12.045 poslušalci. Predlagali so že, naj bi v občini ustanovili izobraževalni center, ki bi sistematično usmerjal izobraževalno delo v občini, proučeval uspešnejše oblike izobraževanja ter zagotavljal dobre predavatelje. Rez. da pomanjkanje denarja ne bi smelo biti izgovor nedelavnosti, toda v drugo skrajnost pa spet ne smemo. Vsem 16 društvom je lani dobilo 2.635.000 din. DPD Svoboda Kranj je dobila 900.000 din. KD v Zabncu je dobila 600.000 din. Vse premalo sredstev je na

razpolago za obnavljanje in popravilo prostorov, namenjenih za kulturno-prosvetno dejavnost. Kar se tiče prostorov, je tudi več nesporazumov oz. razdaj lastništva. Na vasi je vse predajo koordinacije med organizacijami, zlasti glede uporabljanih prostorov. V Kranju stoji kulturni dom že več let nedograjen. V tem času so v Kranju porabili že precej denarja za manj pomembne gradnje in popravila, le za kulturni dom ga ni bilo. Zaradi pomanjkanja prostorov s sekcij kranski Svobode-Center gostuje v drugih prostorih. Nameravali so ustanoviti še dve sekciji, pa je bila spet ovira prostor.

S prizadevanjem sindikalnih podružnic, obč. LO in drugih organizacij nameravajo že letos pričeti delati, da bi dom čimprej dogradili. Razumeti je treba finančne težave, razumeti pa je treba tudi potrebo po prostorih za kulturno-prosvetno dejavnost v Kranju. S tem so zadovoljni vsi gospodarski organi in podjetja, saj gre za koristi vseh delovnih ljudi v Kranju.

## Potopljeni most, vodovod, modernizacija klavnice ...

V Radgoni dvigajo potopljeno konstrukcijo mostu čez Muro. Razbitine mostu so dosedaj tako usmerjale tok reke, da je izpodjedal levi breg. V dogovoru z avstrijskimi oblastmi se je Uprava za vodno gospodarstvo LRS odločila za čiščenje struge.

Na zborih volivcev so v nekaterih krajih radgonske občine predlagali, da bi kazalo ustanoviti vodovodno skupnost, ki bi pripravila vse potrebno za zgraditvi vodovoda. Po dosedanjih raziskovanjih bi bila Plitvica najprimernejši kraj za vodovodni rezervoar.

V radgonski klavnici so se odločili za modernizacijo obrata; izboljšujejo hladilne in kanalizacijske naprave, urejajo pa si tudi sindikalne prostore. Vsa dela jih bodo veljala okrog 20 milijonov dinarjev.

# Najnovejša s polje MLADINSKE KNJIGE

Konec slehernega leta pomeni po nekem nepisanem zakonu založbam vrhunec njihovega prizadevanja. Se posebno velja to za mladinske knjige, založbo, ki opravi brez dvoma najtežavnejšo in najbolj odgovorno delo — vzgojo mladine, njenega odnosa do življenja, lepote, kulture, do soljudi in domačega jezika.

Zadnje novitete Mladinske knjige je treba kot vedno uvrstiti v obsežnem razponu. Predvsem zelo preproste, pisane in nayne — in seveda je prav, da so take, — slikanice za najmlajše. Sem spadata knjižici Cirkus ter Veliki in mali zajec. Tu pa tam so morda podobe za otroka, ki živi v našem svetu avtomobilov, traktorjev, tovarn in filmov za spoznanje preveč bežne, čutiti pa je vendarle psihološko prizadevanje, da bi se približale otroku in mu dale spet droben pridih domačnosti, s kakršnimi otrok knjige sprejema.

Za veliko širši krog bralcev sta namenjeni zbirki Litovskih narodnih pravljic v prevodu Marije Kmetove ter ponatis nepozabnih Vorančevih Solzic. Obe knjigi drži predvsem toplota pripovedi in z zgodbo samo prepleteni odnos do prirode, ki sta ga znala oba ilustratorja, pri Litovskih pravljicah Lapteva, pri Solzicah pa France Mihelič, izražati z imenitnim mojstrstvom.

V zbirki Litovskih pravljic je živa notranja sila tlačnega, pod biči valpov in graščakov upogrnjenega, od bogatašev in duhovščine zatiranega kmečkega ljudstva izražena neposredno. Tu so motivi, kakor so pač v vseh pravljicah, tu so dobri in slabi, tu so hudobni kaznovani in ubogi, toda plemeniti poplačani. To so pravljice, toda pravljice so izraz vere zatiranega ljudstva, so sanje o sreči. Ta tendenca preveča celot-

no zbirko in s svojsko, anekdotično jedrnatostjo razkrije življenjsko moč malih kmetov, njihov poštenost, srčno dobroto, njihov optimizem, v nasprotju z moralno pokvarjenostjo in lakomnostjo bogatih in oblastnih, ki se ne ustavi pred ničemer. Živali in vile in čarobne sile so kot bitja vpleteni v pripoved in ji dajejo še večji čar.

»Iz moje samotne, grenke mladosti, polne ponizanja, polne bridkosti...« je zapel Cankar. Prežihov Voranc verzov ni pisal, toda bil je pesnik — pesnik »Solzic«. S Cankarjem sta v literarnozgodovinskem in stilističnem oziru zelo različna, ločijo ju desetletja, toda ljubezen do zemlje, domovine, ljubezen do matere in vseh tistih majhnih, samim sebi prepuščenih otrok jima je skupna. Ta ljubezen jima je narekovala najlepša dela, ki jih naše slovnstvo premore. Toda Solzice danes niso nikomur več neznan. Kdo ne pozna črtic, ki bodo vedno živlele, »Nagrade«, »Prvega maja«, »Potolčenega Kramoha«, »Treh pisank«, »Ajdovega strnišča«, da omenimo samo te? In kdo ne pozna predvsem uvodne črtice v zbirki, »Solzice«, zgodbe o grdi, temačni globači na koncu polja, ki so ji rekali Pikel in ni šel mali Lovro nikoli tja na pašo, ker se je bal, toda šel je vanj po solzice za mater in njegove oči so bile polne težkih solz zaradi premaganega strahu. Preproste so te zgodbe, preproste, kakor je bil

pisatelj sam. Hotel je samo zapisati drobce iz mladosti, a dal nam je knjigo, ki je postala last nas vseh. Morda je vredno prebrati stavek iz Zupančičeve uvodne besede: »In ti, ki boš prebral njegove Solzice, boš vedel več o človeku, kakor si vedel, preden si spoznal Voranca.«

Nemajhno dejanje založbe je tudi tretja izdaja Dickensovega Oliverja Twista z obširnimi in izčrpnimi zapisi A. Lunačarskega o pisatelju, ki je dal angleškemu najstarejšemu stoletju najbolj značilno obeležje. Malokateri veliki pripovednik je množicam bralcev tako blizu kot prav on, saj pravzaprav ne mine leto, da ne bi ta ali ona založba tiskala njegovih romanov. In tudi ni več uganka, zakaj je tako. Širokosrčna realistična pripoved, prežeta s humorjem, ki pomeni prav vse, srečo, sovraštvo, bedo, jok, široki vzpon njegovih pisateljskih zmognosti in predvsem razumevanje sveta, ki ga je opisoval, vse to pomeni vzroke za silno priljubljenost, ki jo Dickens ima daleč izven meja domovine. V Oliverju Twistu, romanu obubožanega dečka, ki ga stiske pripeljejo v neko londonsko razbojniško tolpo, je pisatelj razkril vse globine življenja in segel na vsa področja družbe, od njenih vrhov do njenega dna. Pustolovska romantika čar in napetost zgodbe le stopnjuje.

Maurice Herzog, avtor Anapurne, ki jo je v prevodu Lili-jane Avčinove izdala Mladinska knjiga, ni bil pisatelj, ampak slaven alpinist. Toda iz največjega doživlja njegovega življenja je nastala pričujoča knjiga, potopis in pripoved o moških, ki so šli iskati svoj življenjski cilj na vrhove večnih himalajskih snežnikov. »Ko smo dosegli mere svojih moči in se dotaknili meja človekovega sveta, smo se zavedli njegove resnične veličine,« je zapisal v uvodu, ki ga nato zaključuje z naslednjo mislijo: »Ta pripoved je več kot poročilo prigode, to je pričevanje. Včasih ima tudi nesmisel svoj pomen. To je tudi edino opravilo našega dejanja, za katerega sicer ni bilo pravih razlogov.« Ti presojajo tako, drugi drugače. Ti vidijo v tveganju in žrtvovanju samega sebe neprecenljiv pogum in smisel, drugi norost. Toda ne glede na to, delo je pisano živo, na posameznih mestih napeto, odkriva nam svet visokogorja in nepalskih naselij, pripoveduje o ljudeh, ki v trenutkih največje preizkušnje in samote, ki je na meji smrti, postanejo bratje. Resda Anapurna ni roman, ker Herzog, ki je bil vodja odprave in je kljub težkim žrtvam dosegel vrh strašne gore, ni romanopisec. Kak Jack London bi opravil to delo z veliko večjim mojstrstvom. Toda Herzogova knjiga je pomembna prav zato, ker ni roman, ampak resnično iskreno zvest potopis. To dejstvo pa je tudi zagotovilo, da ga bodo brali vsi, ne le mladi, pač pa tudi odrasli s tistim toplim odnosom, s kakršnim jo je avtor ustvarjal. Dejal je: »Prvikrat je, da pišem knjigo. Prav nič nisem vedel, da je to tako dolgo delo.« Tako težko kot himalajski vrhovi prav gotovo ni. Njemu je pomenilo oboje eno.

Nekam nenavadno je, da je Mladinska knjiga izdala šolsko knjigo, namreč Zgodovino za IV. razred nižjih gimnazij, ko je bilo to vendarle vse doslej izključna pravica Državne založbe. Avtorji Gestrin, Hainz in dr. Mikuš so v skrbno pripravljenem delu ori-

sali zgodovinsko dogajanje v svetlu s posebnim ozirom na naše narode od revolucionarnih dni leta 1848 pa do najnovejšega časa, do naše dobe prehajanja v socializem. Strokovno je delo nedvomno na višini in tekst kakor tudi ilustracije k nekaterim poglavjem razkrivajo družbeno dogajanje bolj kot zgodovinske učne knjige doslej, vtiš pa imam, da se avtorji ponekod le niso skušali dovolj približati duši štirnajstletnika, predvsem v metodološkem in pedagoškem oziru, dasti so se trudili. Težnja po popolni izčrpnosti gradiva jih je ponekod zavedla v razlago, ki so za nižješolca še abstraktne. Izkušnja nas uči, da je pametneje nekatere stvari v določenem razdobju izpustiti in jih obdelati pozneje, v naslednjem koncentričnem krogu iste stvari, ko bodo človeku zaradi razvoja, ki ga je opravil, jasne same po sebi, sedaj pa mu utegnejo biti še strašno tuje in ga samo utrujajo. V pričujoči zgodovini sicer to ne pride do izrazite veljave, prav pa bi bilo, ko bi ob pisanju sodelovali aktivneje tudi psihologi.

Založba Mladinska knjiga je dala zajeten izbor v prodajo. Upati gre, da bodo njene knjige naletele na odmev, kakor se je zgodilo vedno doslej. To pa je opravilo in priznanje njihovemu težavnemu delu. V. Konjar



LJUBLJANA SE PONAŠA S ŠTEVILNIMI DELI POKOJNEGA JOZETA PLEČNIKA ~ KRIZANKE

## TUJA LIRIKA v srbohrvatskih prevodih

Naš čas je kot še noben doslej v zgodovini človeštva navezan na prevode. Najvidnejša dela svetovnih književnosti se danes prevajajo tako rekoč tisti trenutek, ko so izšla v izvorniku, seveda ne v vse, ampak v največje svetovne jezike. Pri nas je prevodništvo zadnjih deset let zavzelo tak obseg, kakor ga ni imelo še nikoli. Pristoritja moramo marsikaj, kar smo v minulih desetletjih zamudili. To je poglavitni vzrok tolikšni naglici. Večkrat je slišati, da je poezija tista literarna zvrst, ki knjižotško ne gre tako v promet. Skoraj bi dejali, da to ni čisto res. Dejstva vsaj govore proti temu. V teh nekaj vrsticah se bom le mimogrede in z zavestjo, da ne bom popoln, ozrl na prevode tuje lirike v srbohrvaščini. Posegel bom pa samo za leto dni nazaj.

Rad verjamem, da bo marsikdo zmajal z glavo, če zapišem, da je zadnje leto izšlo v srbohrvaščini nekako petnajst samostojnih knjig tuje lirike. Lepa žetev, v nekaterih primerih tudi pomembna in kvalitetna. Toda preden spregovorim besedo-dve o vsaki izmed teh knjig, se bom bežno ozrl na tiste prevode vezane besede v letošnjem letu, ki so izšli tako rekoč mimogrede, v listih in revijah, in ki jih je prav tako zelo veliko.

Da najprej odpravim domače, se pravi slovenske lirike, ki so letos izšli v srbohrvatskem prevodu. Hrvatski pesnik Grigor Vitez je tiskal po eno pesem mlajših in najmlajših slovenskih lirikov, in sicer Kovčeva, Levca, Matijevića, Pavčeka, Smita, Menarta in Zlobca (zagrebška »Republika« 3/56), pa še šest pesmi Srečka Kosoveca (»Republika« 4/56), razen tega pa je prevel še deset Kosovelovih pesmi za beograjsko revijo »Delo«. V »Delu« so med drugim letos izšle v prevodu pesmi Cirila Zlobca, Kajetana Ko-

viča, Jožeta Udoviča, Daneta Zajca, Ceneta Vipotnika in Pavleta Zidarja (prevajalca Roksa Zlobca in Petar Zlobca). Glede prevajanja tuje lirike zadnje leto le nekaj bežnih podatkov Nemce sta prevajala Oto Solc in Gustav Krklec, špansko liriko Nikola Milčević, Ante Cetinico, Zvonimir Golob in Miogard Gardić, francosko Ante Jurevič, Radvan Ivšič in Stanislav Vinaver, avstrijsko Oto Solc, poljsko Aleksander Flaker in M. Dragović, češko Miogard Ašanin, sodobne grške pesnice Georgi Majčič, meksikansko Ante Cetinico, rusko M. Pešič, staroperuansko Nikola Milčević in madagaskarsko Vladan Desnica.

Če si ogledamo knjižne izdaje, je položaj še zdaleč bolj pisan. V treh knjižicah je izšla japonska, afriška in indijska poezija v prevodu Bože Kukulje (Lykos, Zagreb). Iz slovenskih književnosti sta izšli dve knjigi. Nadarjeni mladi srbski pesnik Slobodan Marković je pripravil knjigo Jesenina »Pugačovi in druge pesme« (»Omladina«, Beograd). Jesenjina je doslej prevajala že cela vrsta hrvatskih in srbskih lirikov. Vse kaže, da je v Markoviću dobil doslej najavertentnejšega interpretatorja. Drugi je Jiri Wolker (»Pjesme«, »Zora«, Zagreb), ki ga je po proznem prevodu dr. Ljudevita Jonkeja prepešnil Jure Kaštelan.

Romanske literature so letos najbogateje zastopane. Izšlo je kar sedem knjig. Na prvem mestu je treba omeniti »Cvetje zla« Charlesa Baudelaira, ki je v prevodu Dimitrija Jovanovića izšlo na skoraj 300 straneh pri beograjski »Prosveti«. Doslej najtežnejši prevod tega pesnika (razen nekaterih Jurevičevih hrvatskih prevodov) pri nas. Ranjki Ante Cetinico je pod naslovom »Bazalt« (»Nolit«, Beograd) izdal knjigo pesmi mlajšega italijanskega lirika Luigija Fiorentina. Isti prevajalec je pripravil tudi knjigo »Savremena braziljska lirika«, ki je prav te dni izšla v Beogradu (»Nolit«) in v kateri nam je predstavil čez šestdeset braziljskih pesnikov. In Lorca! Ti-  
ti Lorca, ki zadnje čase tako pri-

teguje hrvatske in srbske prevajalce. Ob dvajsetletnici njegove smrti je Zvonimir Golob izdal pod naslovom »Pjesnik u New Yorku« (»Epoha«, Zagreb) izbor njegove nepoznane lirike. V knjigi »Odabrana dela« Gerarda de Nervalja (»Nolit«) je razen simboistične proze tudi precej pesmi, ki jih je prevedel rajni Stanislav Vinaver. Omeniti moram še knjigo »Francuska ljubavna lirika« (»Matica srpska«) v prevodu Vladete Košutića. In nazadnje še izbor iz Baudelaira, Rimbauda, Mallarméja in Valéryja, ki je v prevodu Vladimira Gerića izšel na 140 straneh v Zagrebu (»Lykos«).

Iz germanskih literatur sta izšli dve knjigi. Tako je »Nolit« izdal antologijo novejših nemške lirike od Nietzscheja do Borcherta. Prevode sta oskrbeli Ivan Ivanji in Branimir Živojinović, ne posebno posrečen uvod o nemški literaturi pa je napisal Oto Bihalji-Merin. Omembe vredna je tudi izdaja »Odabrana dela« E. A. Poeja (»Novo pokolenje«, Beograd), ki razen proze obsega tudi pesmi.

Na koncu naj omenim, da v kratkem izidejo še tri knjige tuje lirike v srbohrvaščini. To bo antologija novejših angleške poezije (»Nolit«) in pa knjigi španske (Nikola Milčević) in italijanske (Joja Ričov) lirike, ki ju izda zagrebški »Lykos«.

In še četrto delo, prvo te vrste pri nas, ki sem ga nalašč pripravil za konec. To je naša prva antologija svetovne lirike na čez osem sto straneh, ki jo pripravila zagrebška založba »Kultura«. Uredil jo je Gustav Krklec, pri njej pa je sodelovala dolga vrsta hrvatskih prevajalcev vezane besede, take da bo pomenila tako rekoč tudi antologijo hrvatskih pesniških prevajalcev. Kolikor sem obveščen, je tisk že skoraj pri kraju in je (upati, da bomo to prepotrebno delo (žal, bodo zlasti Mažari, Romuni, Bolgari, Poljanci in še nekateri manj zadovoljivi predstavljeni, ker ob času, ko je knjiga sestavljena, ni bilo mogoče dobiti od tam dovolj izbrane gradiva) nekako za novo leto imeli že v rokah. T. P.

## IZ KINEMATOGRAFSKIH DVORAN Carmen v sodobni preobleki

V Evropi, obremenjeni s stariji tradicijami, so že od nekdaj obsojali v Ameriki priljubljene priredbe in travestije znanih literarnih, zlasti gledaliških del. Tako na priliko mladine vsa evropska gledališča že več kot petdeset let uprizarjajo iste opere po istem preizkušenem vzorcu. V Ameriki prilagodijo delo okusu gledalcev, v Evropi pa prilagodijo gledalci svoj okus dela.

Ta uvod se nam je zdel potreben, kajti brez njega bi težko opravili drzni eksperiment režiserja Otta Premingerja, ki je klasično Bizetovo opero »Carmen« prestavil iz vroče španije v še bolj vročo zamorsko četiri Chicaga. Eksperiment je le delno uspel. Merimčeva zgodba o slepi ljubezni in ljubosumnju ni sicer v novem ambientu prav nič izgubila na verjetnosti ali učinkovitosti, nasprotno; zdi se nam, da je celo pridobila. Toda Preminger je pri izvedbi svoje dobre zamisli zašel v nedovoljno skrajnost; Bizeta in Merimčeva ni samo približal sodobnemu občutku, marveč ju je tu in tam celo profaniral. V načelu nimamo seveda nič proti modernizacijam starih snovi, če so le na isti umetniški ravni kot predloge.

Če odmislimo ta bistveni odtok, moramo filmu »Carmen« priznati številne odlike. Tako so igralci oziroma peveci, ki so tem igralcem posodili svoje glasove, vsi od prvega do zadnjega umetniki. Čeprav se nam morda zdi njihova nebrzdana neposrednost v kazanju čustev vse preveč naturalistična in brutalna, jim moramo priznati izredno sušestvino moč.

Režiserja Premingerja, mimo že omenjene drznosti, s katero se je lotil izraznega eksperimenta, odklikuje smisel za ritem in tempo. Po njegovi zaslugi »Carmen« Jonese sicer ni umetniško pomembno delo, je pa bističji filmski spektakl, prava paša za oči.

Zarko Petan

## Naše gledališče v očeh tujega kritika

Razgovor s italijanskim kritikom Ghigom de Chiaro

Rekli bi lahko, da so tudi tokrat odgovorili avtorji: nspovednega festiva originalne slovenske drame ni bilo, ker so dramaturgi slovenskih gledališč vse do konca leta zamakali na domače novitete, sama gledališča so pač naredila, kar so mogli: organizirala so gledališki teden, ki naj bi domačemu gledalstvu, predvsem pa tujim gostom pokazal uspehe in raven slovenske gledališke umetnosti. Med tujimi gosti se je dan mudi v Ljubljani tudi gledališki kritik rimske italijanske socialistične stranke, dnevnika »Avanti« in dnevnika rimskega radia, Ghigo de Chiaro. Sprejel sem ga z njim, ko je ravno in-

terjuval za rimski radio, dramaturga ljubljanske Dramo Ljuzeta Filipiča o Linhartovem gledališkem tednu ter o življenju slovenskega gledališča sploh, še posebej pa o delu ljubljanske Dramo. Vprašal sem ga za vtise, ki jih je dobil na predstavah v Drami in kaj meni nasploh o stanju našega gledališča.

»Iskreno rečeno: tudi v Italiji pripravljajo zakon, ki bo — vsaj tako upamo — privedel do ustanovitve večjega števila stalnih gledališč, ki naj bi pomenila v našem gledališkem življenju zanesljivo kvaliteto in stalnost predstav. Prav zato me je še posebno zanimivo status gledališča v Jugoslaviji, ki mu je uspelo obdržati gledališko umetnost na visoki ravni tudi v manjših mestih oziroma v manjših gledališčih.

Stalna gledališča imajo prav gotovo veliko prednost pred ostalimi, nosijo pa v sebi tudi veliko nevarnost, ki se ji ni lahko izogniti. Imel sem priliko videti nekatera reprezentativna gledališča v Švednji in Vzhodni Evropi, pa tudi v Skandinavskih državah, kjer so gledališča prav tako stalna, od države dozirana kot v Jugoslaviji, in videl sem, da se marsikje niso mogla ali znala izogniti nevarnosti, ki sem jo omenil, namreč nevarnosti birokratizacije. Status in delovanje takih gledališč je kaj primeren, da se gledališki predvsem vodilni gledališki ljudje vedno bolj navezujejo duha funkcionarstva, da postanejo sčasom bolj uradni kot umetniki. Iz tistega maelca, kar sem imel priliko videti v teh nekaj dneh, se mi zdi, da Jugoslovansko gledališče ni zapadlo tej slabosti. Že sam politični položaj Jugoslavije, njen kritični in polemični odnos do vzhodnega in zahodnega sveta, vnaša najbolj tudi v gledališča in zdravi in polemični duh iskanka, ki ga srečno združuje s trdno organizacijsko strukturo. Skrajna zagotovila si svobodo iskanka in izraza, hkrati pa si ohranijo tudi stalno materialno pomoč.

Bi lahko povedali kaj več o kakih konkretnih predstavah, ki ste jo videli v Ljubljani?

»Najbolj me je impresionirala predstava v Mestnem gledališču. Večer v čitalnici. Zdelo se mi je zelo duhovita, zanimiva pa tudi drzna. Gledati tako suvereno na svojo preteklost, dotakniti se z ironijo, čeprav toplo in prizanesljivo, tako občutljivega obdobja v zgodovini slehernega naroda, kot je narodno prebujenje in borba za politično in kulturno afirmacijo, je prav gotovo znak moči in zdrave samozavesti. Teško so je osvoboditi slepega spoštovanja svoje salavne ali strpljenja splošne preteklosti in začeti gledati nanjo z novega zornega kota, često v nasprotju s tradicijoj.

Najin razgovor je počasi zašel v druge vode: brez misli na to, kar naj bi se sodilo v uraden razgovor s tujcem, ki se je prikratk v življenju ustavil v Ljubljani, sva se kmalu znašla v intimitnem kramljanju o literaturi, se zamislila ob posameznih avtorjih in se šele ob koncu, tik preden sv se razšla, spet vrnila k gledališču, tokrat italijanskemu.

»Kot sem že rekel: z velikim upanjem pričakujemo novega gledališkega

zakona, ki naj nedvomno podpre umetnost v gledališču. Zdej je v vsej Italiji je kakih šest ali sedem stalnih gledališč, ki uživajo stalno in zadostno državno podporo. Njihova dejavnost je usmerjena predvsem h klasični, šele na drugem mestu najvidnejšim tujim in domačim novejšim avtorjem. Razen tega je v Italiji še kakih štirideset boljših gledaliških družin, ki so prav tako deležne državne podpore.

In Rim?

»Stalna gledališča v Rimu ni imamo pa pet velikih gledaliških hiš ter okrog dvajset manjših. Gostovanja posvojih gledaliških družin so od začetka sezone (konec oktobra) pa do konca maja, ko je sezona zaključil, v vseh teh velikih gledaliških pravzaprav stalna. V pomenu med sezonama zazivajo gledališča na prostem.«

Kaj pa sodobna italijanska dramatika?

»Dramskih tekstov pravzaprav ne manjka; nekatera gledališča igrajo celo samo domače avtorje, predvsem sodobne. Pa tudi odnos do domačih avtorjev je sorazmerno dokaj prizanesljiv; na oder te ali one gledališko družino pride lahko vsako delo, ki ima vsaj neko vrednost, pa čeprav ni bogve kako velika umetnost. Spodbuda avtorjem so prav gotovo med ostalim tudi številni in pogosti natečaji z utrozojaci nagradami, natečaji, ki jih seveda ne razpisujejo gledališča, pač pa razne redakcije, industrijske družbe, posamezne velike tovarne in mestne občine, le-te fingirajo kot neke vrste mecenji in si ne lasie nobenih pravic do del, ki so jih nagradile. Večkrat razpisujejo celo nagrade za dobre uprizarjive domačih, sodobnih del. Ne, sodobni dramski pisci niso zapostavljeni. Obratno.«

C. ZLOBEC



NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA

## Knjige in revije

PREJELI SMOVOCENO:  
PETER FREUCHEN: NEMIRNI VIKING. Življenje in dogodivščine. Prevod Janko Moder. Opremlja Javica Accetto. Zbirka »Knjižna polica« št. 10. Izdala Državna založba Slovenije. Ljubljani 1956. Strani 406 + (II), 8<sup>o</sup>.  
MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA 1956-1956. Izdala Mestno gledališče v Ljubljani 1956. Strani 40. V 8<sup>o</sup>. 74 fotografij — prizorov in portretov.  
KONCERTNI LIST Slovenske filharmonije. Leto VI, šte. 7.  
OBZORNIK 57. Mesečna ljudska revija. Izdaja Prošternova družba v Ljubljani.

SPORT IN TELESNA VZGOJA

# Ženska atletika - pastorka

### Od nje ne moremo mnogo zahtevati, ker zanjo nismo dovolj skrbeli

Postalo je že stereotipno, za delovne metode in športno organizacijo pa celo nevarno, da merimo razvoj in napredek v športni panogi po rekordih prvenstev, golih, zmagah, porazih itd. Zares se lahko vprašamo, kam vodi ta dirka, ki so ji edini cilj rekordi brez sistematičnega dela in iskanju pozitivnih metod za razmah v širino.

Dasiravno je atletika športna panoga, v kateri je prišlo v zadnjih letih do prave revolucije v svetu in v kateri so bile že zdavnaj preokračene meje človeških zmogljivosti, je vendar to panoga z najmanjšo relativnostjo, ampak s centimetri nosi.

Zato bomo pri oceni naše ženske atletike pogledali enega izmed najbolj realnih pokazateljev — analizo povprečja za desetotico najboljših atletinj. Tako je mogoče jasno videti napredek in izpopolnjevanje širine kroga mladine, ki tekmuje v naših atletskih klubih. Ni dovolj vzeti rezultate najboljših posameznic, ker nas lahko en ali dva dobra rezultata odvedeta na napačno pot, do napačnega sklepa o stanju naše ženske atletike v minuli sezoni.

Ce pogledamo povpreček, nam najprej pade v oči, da je slabši kot prejšnje leto, razen v metanju diska in kopja. Ne bi bilo prav, če bi zaradi padca v povprečju desetotice ugotovili, da naše atletinke v minuli sezoni niso dosegle nikakršnih uspehov. Nasprotno, nekatere tekmovalke so dosegle izredne rezultate in nas uspešno zastopale na domačih tekmovanjih pa tudi v tujini in na XVI. olimpiadi v Melbourne. Mimo tega so bili doseženi novi državni rekordi v petih disciplinah: 60 m, 800 m, met diska, kopja in krogla.

### Kaj je s teki?

V vseh disciplinah teka je povpreček precej slabši kot v letu 1955. Ni izjema niti 800 m, kjer je bil dosežen nov državni rekord.

V sprintu (60, 100 in 200 m) je tako kot pri atletski napredku počasen. V minuli sezoni smo napravili korak nazaj. Edna izmed glavnih vzrokov tega je, da so nekatere vrhunske tekmovalke prenehale tekmuje, pa tudi slaba forma in nestalni rezultati ostali. Ce pogledamo realno, ne moremo niti v prihodnji sezoni pričakovati kaj dobrega, ker je za ledje slabo. Nepriznanih rivalstvo med Slaninkovo in Knezovo je znatno pomaknilo mejo rekorda na 800 m. V letošnji sezoni lahko pričakujemo novo mišljenje državne rekorda, posebnega napredka v širino pa ne! Ta disciplina je pri nas namreč precej zapostavljena in z njo se ukvarja zelo majhno število atletinj.

Ko govorimo o tekih, ne moremo mimo tekača na 800 m z ovirami. Tu imamo trenutno dve precej izenačeni tekmovalki (Babović 11,4 in Stamožič 11,5), medtem ko so ostale precej zadaj. Posebnih sprememb ni pričakovati.

## Brzobjavke

● DUNAJ, 7. jan. (AFP). — Dopolnile avstrijske agencije APA iz Budimpešte javlja, da bosta znana madžarska trenerja Martin Bukovi in Karolij Sosa odpotovala v tujino, kjer se bosta posvetila trenerskemu poklicu. Bukovi je dobil ponudbo iz Južne Amerike, Španije, Jugoslavije in Zahodne Nemčije. Trener Ferenczvaros, Sosa, pa bi moral priti marca v Jugoslavijo, kjer naj bi letos treniral novosadsko »Vojvodino«.

● DUNAJ, 7. jan. (AP). — Madžarski klub Ferenczvaros bo konec tedna odšel na turnejo v Zahodno Nemčijo, kjer bo igral pet tekem, prvo 13. januarja v Kölnu.

● BUDIMPEŠTA, 7. jan. (MTI). — Nogometljaki Honveda Mahos in Tihl sta se vrnila iz tujine v Budimpešto. Strokovnjaki pričakujejo, da se bo Mahos prijavil za Vasas, Tihl pa za Ferenczvaros ali Upest.

● SAN JOSE (Kostarika), 7. jan. (AP). — Nogometni klub Herediano je premagal v San Joseu dunajski Rapid z 7:2 (3:1).

● MADRID, 7. jan. (AFP). — Na španskem nogometnem prvenstvu vodi Real Madrid z 27 točkami.

● DUNAJ, 7. jan. (APA). — Po štirih mednarodnih tekmovanjih v smučarskih skokih, ki so bila zadnje dni v Oberdorfu, Innsbrucku, Garmischu in Bischofshofenu je v skupnem plasmanu zmagal Finec Uotinen z 882,8 točk. Na drugem mestu je njegov rojak Kirjonen z 863,1, na tretjem pa Bolkart (Zahodna Nemčija) z 853,6 točke.

● PAREZ, 7. jan. (Tanjug). — Na francoskem nogometnem prvenstvu vodi po XX. kolu Sant Etienne z 29 točkami.

### Meti: novi rekordi v vseh treh disciplinah

V vseh treh metalnih disciplinah so bili doseženi novi rekordi. Zanimivo pa je, da je v olimpijski disciplini, metanju krogla, v kateri je bil rekord znatno izboljšan, povpreček desetotice nazadovol. To kaže, da z napredovanjem vrha zadržuje nazadnje. To pa je več ali manj razumljivo, saj je za večino metalnih tekmovalcev metanje postaršna disciplina, ker jim je glavna met kopja ali diska.

V metanju diska in kopja je šutili z leta v leto zanesljiv napredek. Toda tudi tukaj, posebno pri metanju kopja je najbolj občutna nekladnost med vrhom in ozadjem. Medtem ko najdemo na vrhu nov rekord Cice Kalušević (48,81 m), pa je deseta tekmovalka na lestvici dosegla za več kot 14 m slabši rezultat.

Poskušali smo na kratko analizirati naš žensko atletiko v minuli sezoni. Ugotovili smo, da so nekatere tekmovalke imele uspehe, da pa je naša ženska atletika kot celota nekoliko nazadovala. To je videti iz povprečja desetotice, iz neskladja med vrhom in dnom, slabega zaledja, itd.

Napolej je treba opozoriti tudi na to, da smo za žensko atletiko zelo malo napravili in da ni še zaseda vrednega mesta, ki bi ga zaradi svoje vrednosti zaslužila. To je treba čimprej odstraniti in urediti, ker je le tako moč doseči izravnavo rezultatov in napredovanje ženske atletike sploh. D. Petrovič

### Skoki: brez spremembe

Pričakovali so, da bo Paničeva v minuli sezoni potrdila formo iz leta 1955 in popravila državni rekord v skoku v višino. Krivulja njenih rezultatov pa je bila zelo spremenljiva, tako da se je prirnila na vrh lestvice skakalk v višino članica Crvene zvezde Leposavičeva z rezultatom 156 cm. Njej sledi Panič, Jovanović in Stanulović s 150 cm, medtem ko je večkratna državna prvakinja in reprezentantka Sonja Sima letos dosegla samo 144 cm in zasedla 10. mesto. V skoku v višino pričakujemo napredek, ker je mladih in talentiranih tekmovalk dovolj.

V skoku v daljino je dosegla Stamejčičeva svoj najboljši rezultat pred koncem sezone. Nekatero atletinjo niso ponovile svojih rezultatov iz leta 1955, druge pa sploh niso nastopale. Tako je povpreček v tej disciplini znatno slabši kot prej.

### Pregled povprečkov in rezultatov

Disciplina	Najboljši rezultat			Povpreček desetotice		
	1956	1955	1954	1956	1955	1954
100 m	12,3	12,2	12,2	12,66	12,54	12,70
200 m	25,8	25,3	25,7	26,46	26,22	26,61
800 m	2:13,7	2:16,3	2:21,4	2:23,9	2:23,4	2:26,1
800 m ovire	11,4	11,2	11,5	11,95	12,00	12,38
daljina	45,6	45,8	45,5	46,1	45,0	44,4
krogla	56,1	56,8	56,5	51,8	52,7	52,5
disk	15,04	14,34	13,71	12,47	12,59	12,18
kopje	47,86	46,10	47,09	42,22	41,62	40,37
	48,81	45,34	46,78	39,54	38,84	38,53

### PRED IV. ZLETOM GORENJSKIH SMUČARJEV IN SANKACEV

## Proga »Belvedere« pripravljena

Leta 1942 so zgradili v Bohinju sankansko progo, ki so jo zaradi lepote razgleda na bohinjsko kotlino z Alpami v ozadju imenovali »Belvedere«. Proga je služila svojemu namenu in v užitek takratnih veljakov vsa do prve svetovne vojne, po kateri so jo opustili. Zaprta in preraščena so pričeli pred leti obnavljati. Progo »Belvedere« so letos temeljito popravili in pripravili za tekme. Restavrirali so tudi bivšo jugoslovansko kavarico, ki bo nudila tekmovalcem zavetje in oskrbo. Za ta dela so opravili mladi Bohinjci nad 3 tisoč udarniških ur. Proga je pripravljena za sankanske tekme, ki bodo v Bohinju, 13. t. m. v okviru zleta gorenjskih smučarjev. Sankaci bodo tekmovali na dveh progah kratki.

Tekmovalci s tekmovalnimi sanmi se bodo pomerili na progi Belvedere, ostali

### Prvi skupni trening tekačev

V četrtek, 10. januarja se bo začel na Pokljuki prvi skupni trening naših najboljših smučarjev-tekačev in tekačev, ki pridejo polet za sestavo državne reprezentance. Na trening so povabljeni člani: Hiebanja, J. Pavlič, C. Pavlič, G. Kordež, Robač, Brezovšek, Goričnik, Jeršič, F. Kordež, Kuljež in Ovsenjak; članice — Rekar, Belaj, Črna, Čop in Cindrič.

Trening bosta vodila trenerja Jože Knific in Lovro Zemva. Pod njunim vodstvom se bodo tekmovalci pripravljali na terenih Pokljuke do 16. januarja.

### S A H Prvenstvo Kranja

Minule dni je bil v Kranju zaključeno pofinalni Mahovski turnir za prvenstvo SK Kranj, na katerem je sodelovalo 14 igralcev III. kategorije. Zmagal je Bertič s 14,5 točk. Srečanje 9. januarja s Koren 7:5 in drugi. Drevi se začne zaključni turnir za letošnje prvenstvo, na katerem bodo sodelovali moštva kandidata Bavdek in Sicherl, igralci I. kategorije Pogodnik, Misjak, Bukovac, igralci II. kategorije Kavčič, Janžekovec, Kovarčič, Kristan, Čopič, Bertič ml., Simič in Janšar.

### VESTI IZ KRANJA

PREŠERNOVO GLEDALISCE  
Torek, 8. januarja ob 18: Fr. Milčinski: »Mogočni prstani«. Zaključena predstava za tovarno »Iskra«.

Petek, 11. januarja ob 20: Sofoklej: »Lisistrata«. Premiera. Izven.

Nedelja, 13. januarja ob 18: Sofoklej: »Lisistrata«. Izven in za podelitelje.

KINO  
»STORŽIC«: Mehlički film: »Umram srečna«. Predstave ob 18, 18 in 20.

Z JESENIC IN OKOLICE  
Zdravniško dežurno službo na Jesenicah ima dr. Milan Čeh, Cesta maršala Tita.

KINO  
»RADIO«: Ameriški barvni film: »Velika noč Casanove«. Predstavi ob 18 in 20. Danes zadnjikrat.

»PLAVZ«: Francoski barvni film: »Lucrezia Borgia«. — Predstavi ob 18 in 20. V glavni vlogi Martine Carol, Pedro Armendariz in Massimo Serato. Danes zadnjikrat.

### RADIO LJUBLJANA

Sporod za torek, 8. januarja  
Poročila ob: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.55.

5.00-7.00 Dobro jutro, dragi poslušalci (pester glasbeni sporod) — 7.10 Zabavni zvoki — vmes ob 7.20-7.25 Naš jedilnik — 8.00 Operetne melodije — 8.30 Radijski roman — Br. Copič: Doživljaji Nikolettine Burscač, XIII. — 8.50 Vesele in žalostne narodne pesmi — 9.15 Silvo Matelič: Iz Vareske doline — trboveljski pozdrav (reportaža) — 9.30 Dopoldanski koncert — 10.30 Jezikovni pogovori (ponovitve) — 11.45 Melodije za razvedrilo — 11.55 Za dom in ženo — 11.30 minut solistične glasbe — 12.00 Zbori pojo narodne pesmi — 12.30 Kmečka univerza — Ing. Franc Ločniškar: Kako zboljšati perutinarstvo — 12.40 Edvard Grieg: Stirje norveški plesi — 13.15 Igra orkester Jan Corduener — 13.30 Fester sporod opernih melodij — 14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.40 Tečaj francoskega jezika — 7. lekcija 15.55 Tečaj angleškega jezika — 34. lekcija — 16.10 Marjan Lipovšek: Simfonija za veliki orkester — 17.10 Zabavna in plesna glasba na tekočem traku — 18.00 Športni tednik — 18.30 Solistične skladbe za klavir in violino — 19.00 Radijski dnevnik — 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame — 20.00 Domače aktualnosti: Nekateri problemi socialnega zavarovanja v letošnjem letu — 20.10 Ruske narodne pesmi poje Ljubljanski komorni zbor — 20.30 Radijska igra — Saroyan: Človeška komedija (prva izvedba) — 21.30 Mali koncert — 22.15 iz komornih del jugoslovanskih skladateljev — 22.15 — 23.00 UKV program: Glasba za ples — 23.00-24.00 Oddaja za tujino — na valu 327,1 m (prenos iz Zagreba).

### II. program

12.30 Igrajo mali zabavni ansambli — 13.00 Napoved časa, poročila in vremenska napoved — 13.15 Simfonični koncert — 14.20 Ljubljanska kronika in obvestila — 14.30 Pojo mladinski zbori — 15.00 Napoved časa, poročila in vremenska napoved — 22.15-23.00 Glasba za ples.

### MARIBORSKE VESTI

DEŽURNA LEKARNA  
Torek, dne 8. januarja: lekarna »Planinka«, Glavni trg 20.  
Sreda, dne 9. januarja: lekarna »Pri gradu«, Partizanska cesta 1.

### KINO

PARTIZAN: Ameriški barvni film: »Noro početje«. — Trije pustolovci«.

SLOV. NARODNO GLEDALISCE  
Torek, 8. januarja ob 19.30: Pucešni: »La Boheme«. Red LMS-2.  
Sreda, 9. januarja ob 19.30: Kreft: »Kreature«. Red LMS-1.

### IZ PTUJA

KINO  
»MESTNI KINO«: Ameriški film: »Dario na vrhovi«. V glavni vlogi Farley Granger in Shelly Winters.

### IZ MURSKÉ SOBOTE

KINO  
»PARK«: Francoski film: »Nad tridesetimi nadstropji«. Predstava ob 20.

### CELJSKE VESTI

CELJSKO GLEDALISCE  
Petek, 11. januarja ob 20: N. R. Nash: »Vremetar«. Gostovanje v Laškem.  
Sobota, 12. januarja ob 10, 15 in 20: Akademija akademske folklorne skupine »France Marolt« iz Ljubljane.  
Nedelja, 13. januarja ob 14: N. R. Nash: »Vremetar«. Gostovanje v Topolšici.  
Torek, 15. januarja ob 20: Jerzi Lutowski: »Dežurna služba«. Gostovanje v Velenju.  
Četrtek, 17. januarja ob 20: Shakespeare: »Macbeth«. Premiera. Premišrski abonma.  
Petek, 18. januarja ob 20: N. R. Nash: »Vremetar«. Gostovanje v Radečah.  
Sobota, 19. januarja ob 20: Shakespeare: »Macbeth«. Red sobota.  
Nedelja, 20. januarja ob 15.30: Shakespeare: »Macbeth«. Red nedelja.

### KINO

»UNION«: Ameriški barvni film: »Teodora Bizantinska«. Predstavi ob 18 in 20.  
»METROPOL«: Amer. barvni film: »Pekel pod hišo«. V glavni vlogi Alan Ladd. Predstavi ob 18 in 20.

### IZ ZALCA

KINO  
»Pomladni hlad«.

### VESTI IZ TRBOVELJ

KINO  
»SVOBODA«: Trbovlje II: Zaprt. »DELAVSKI DOM«: Amer. barvni film: »Trobente opolne«.

### IZ NOVEGA MESTA

KINO  
»KRKA«: Češki barvni film: »Cesarjev slavček«.

## KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

### KINO »KOMUNA«

Cinemascope film

## »CARMEN JONES«



Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Dorothy Dandridge in Hary Belafonte. Prodaja vstopnic od 9.30-11 ter od 14 dalje

### KINO »ŠISKA«

Ameriški barvni film

## »Dvigni zaveso«

V glavni vlogi Fred Astaire in Cyd Charisse. Predstave ob 18, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje. — Na sporedu samo še danes.

### 18 in 21. — Ob 10 matineja istega filma.

KINO »VIC«: Cinemascope film: »Carmen Jones«. Predstave ob 18, 18 in 20. V glavni vlogi Dorothy Dandridge, Hary Belafonte. Prodaja vstopnic od 9.30-11 in od 14 dalje za matinejo v kinu »Sloga« pa od 9 dalje.

KINO »SOCA«: Amer. film: »Dvoboj v džungli«. Predstavi ob 18, 18 in 20. Prodaja vstopnic samo od 14 dalje. Pri zadnjih dveh predstavah nastopa Jongler Toby. Vstopnice so za 5 din dražje.

MLADINSKI KINO LM, Kotnikova 8, predvaja slovenski film: »Vesna«. Predstavi ob 18 in 15.

KINO »LITOSTROJ«: Ameriški film: »Da bi ne vstala zarja«. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom prve predstave.

### KINO »TRIGLAV«

Sovjetski barvni film

## »Arena pogumnih«

Tednik. V glavni vlogi V. Perelov in F. Firsov. Predstave ob 18, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

### UPRAVNI ODBOR PODJETJA

## STROJNO MIZARSTVO TRBOVLJE

razpisuje mesti za:

## šefa računovodstva

s fakultetno izobrazbo z najmanj 2-letno prakso ali srednjo izobrazbo z najmanj 5-letno prakso, ali pa oseba z ustrežno izobrazbo in 3-letno prakso na vodilnem mestu

## šefa

## komercialnega sektorja

s srednjo ekonomsko izobrazbo z najmanj 5-letno prakso v komercialni službi, ali srednjo strokovno šolo z najmanj 10-letno prakso

Plača po dogovoru, v okviru predpisov.

Pismene ponudbe z življenjepisom dostavite do 31. januarja 1957 na naslov STROJNO MIZARSTVO TRBOVLJE. 46

PATRICK QUINTIN

# ISCEM

## SAMEGA SEBE

26

— Se spomniš, kaj si mi pravila o kuharici? O tisti, ki je bila odpuščena dan potem, ko si ti prišla?

— A, o stari Erni?

— Da, čim si jo večeraj omenila, sem se spomnil njenega imena. Ona ti je pravila, si rekla, da sem se bil odpravil na eno svojih običajnih popitvanj.

— Da

— Kaj ni lepo mislila o meni?

— O nikomer v družini. Ema je taka, da vidi greh v vsem. Zanjo so vsi sami grešniki. Vaša mati, Selena, Murney. Pocestnice jim pravi. Kako sem bila zadovoljna, ko je odšel Kdo ve, kaj bi napravila iz mene že v nekaj dneh?

Prijel sem jo za roko.

— Si mi zares prijateljica, Nettie?

— Na vsak način, gospod Friend. Midva se bova lahko razumela.

— Dobro, tedaj mi moraš napraviti uslugo.

— Seveda. Se kozarec gina?

— Ne, ne. Rad bi le vedel, kaj ti je Ema pravila o meni. Če me je zatožila, imam menda pravico, da zvem, zakaj, da se bom lahko branil.

Videti je bilo, da je dekle oklevalo.

— Hočete vedeti, kaj je rekla? — je vprašala.

— Res, povej mi! Kaj je mislila o mojem odhodu po očetovi smrti.

— Ah, saj to so neumnosti! Umrla bi od smeha. Je rekla, da sta tako nenadna smrt vašega očeta in vaš takojšnji odhod nekam čudna. Menda je mislila, da ste vi starca spravili na drugi svet. Vi ali pa kdo drugi v družini. Ema je oboževala vašega očeta. Bil je zanjo bog, ki je odšel z zemlje. Bog, ki so ga hudiči obkolili. Mislim, da mu je bila ta stara večša zares hudo udana.

Začutil sem, kakor da mi je napoti pižama, ki se mi je bila prilepila na prepoteno kožo. Nettie se je smejala Eminim obtožbam, mene je zalival znoj. Toda moral sem se smejeti tudi sam. A do smeha mi je bilo tako malo: v zavesti je resnica začela dobivati neke oblike. Svetlo okence, prav majhno in eno samo, ki je bilo skozenj videti, čemu moja prisotnost v tej peklenški hiši.

So Friendovi ubili starca? Kakšna je bila moja vloga pri tem? Ali sem moral biti videnjen v mavec in čakati v postelji, da bi policija dognala vso stvar? Ubiti človeka in ugrabiti nesrečnega, ki je zgubil spomin, da bi potem njega obtožili zločina, zlomek, lahka reč bi bila to za to peklenško svojati? Z muko sem potlačil vase svoj nemir in vprašal:

— A veš, kaj dela zdaj Ema?

— Da, srečala sem jo pred dnevi na trgu na Bulvaru. Našla je delo pri Curtisovih v Temple Driveu.

Jasno je bilo, da sem moral za vsako ceno govoriti z Emo. Iskal sem pameten razlog, da bi Nettie prepričal. Skrivaj naj bi jo pripeljal v hišo, da bi jo videl in se pomenil z njo.

Hotel sem začeti, a me je Nettie prehitela. Približala se mi je in me šepetaje vprašala:

— Ste imeli hudo noč? — Z njenega obraza je planila vame hudoba. Bilo je maščevanje, ki je odkrilo njeno sovraštvo uproti

Friendovim. — Vse sem slišala. Vem, da je stara ženska prišla, da vas zbudi.

— Kaj? Govoriš o obisku to noč?

— Temu vi pravite obisk? Mene bi bil do smrti preplašil. Vam se je zdel naraven? Seveda, vi mislite, da je bilo vse v redu, ker ste bolni in ker ne veste vsega.

— Česa pa naj bi se spomnil? Kaj naj bi vedel?

— Ha, tisto, česar ne veste!

Videti je bilo, da se je nečesa ustrašila. Pomislil sem, da je bil to nemara edini trenutek, ko bi nekaj izvrtal iz nje. In sem rekel:

— Jaz ničesar ne vem.

— Česa ne veš, dragi?

To vprašanje je imelo čisto drug glas, ljubeč kakor pomladni vonj, in prišlo je od vrat, ki so se bila odprla. V sobo je vstopila gospa Friend in bila je videti prijazna kakor še nikoli prej.

### DEVETO POGlavJE

Nettie je v naglici pograbila kozarec, ki sem ga imel še zmeraj v rokah, in ga skrila pod prtič. Rdečica na njenih licih je izdajala njeno vznemirjenje.

— Nettie, dobro bi bilo, če se vrneš v kuhinjo, — jo je s smehljajem odločila gospa Friend. — Kuharica te išče.

— Da, gospa, — je služkinja komaj dahnila v svojem strahu in odšla.

Zdelo se mi je naravnost nemogoče, da gospa Friend ne bi bila opazila njenega nemira in njene zmedene nerodnosti, ko je s prtičem prekrivala kozarec, a vendar na njej ni bilo opaziti nobenega znamenja, ki bi potrjevalo moj sum. Gospa Friend je sedla kraj mene, segla po koščku čokolade in ga nesla v usta, ne da bi bila tudi meni kaj ponudila.

## DNEVNE NOVICE

Ljubljanska podružnica Strojniškega društva priredi v torek, dne 8. januarja ob 19.30 kot doslej predvajanje tehničnih filmov iz strojništva, in sicer v predavalnici št. 59 oddeka za strojništvo, Aškerčeva 28.



Za čiščenje mastnih madežev dobiš v vseh trgovinah, kjer kupuješ mila, tudi preparat FLEX. Nobenemu gospodinjstvu ne sme manjkati FLEX.

Čudovito izgledaš. Tako mladosten in svež obraz imaš danes! Take opazke boš žela, če si boš napravila masko TEINT BELL.

## PREDAVANJA

Pediatrična sekcija Slovenskega zdravniškega društva vabi na redni mesečni sestanek dne 8. januarja ob 19. uri v predavalnici Otroške klinike v Ljubljani z naslednjim dnevnim redom: 1. Doc. dr. Marij Avčin in dr. Stefan Plut: Okužba z S. O. na Otroški kliniki v Ljubljani. 2. Poročilo o pripravah simpozija o prehrani otroka za občni zbor SZD. 3. Razno.

Priradoslovno društvo v Ljubljani vabi na poljudno-znanstveno predavanje prof. dr. Viktorja Petkovška: Izumirajoče rastlinstvo naših krajev. Predavanje, spremljano z mnogimi barvnimi diapozitivi, bo danes ob 20 v priradoslovni predavalnici na Univerzi, vhod iz Gosposke ulice.

## KONCERTI

Koncertne obiskovalce v Kranju obveščamo, da bo nocelj, v torek, ob 20. uri v mali dvorani kina »Storžič« koncert svetovnoznane klavirkega tria Ebert z Dunaja. Na sporedu dela Beethovna in Dvořáka, ki bodo pred izvedbo razložena. Vstopnice v knjigarni Simon Jenko in v Glasbeni šoli.

## Z BLEDA

## KINO

Jugoslav.-nemški film: »Soteska«. Predstava ob 20. V glavni vlogi Katherine Meyberg, Ilja Džuvelekovski, Mariana Schenauer in Rolf Wanka.

## GLEDALIŠČA

## SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

## DRAMA

Torek, 8. januarja ob 20: B. Kreft: »Krajnski komedijanti«. Abonma G. Sreda, 9. januarja: Zaprto.

Cetrtek, 10. januarja ob 20: Cankar: »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«. Abonma E. (Jacinta — Duša Počkajeva.)

Petek, 11. januarja ob 19.30: Cankar: »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«. Abonma Petek II. popoldanski. (Jacinta — Nedeljka Kacinova k. g.) ob 20: Molière: »Sola za moža«. »Izsiljena ženitev«. Abonma S.

Sobota, 12. januarja ob 20: B. Kreft: »Krajnski komedijanti«. Izven in za podeželje.

Nedelja, 13. januarja ob 18: Moder-Ajdič: »Janko in Metka«. Izven in za podeželje.

ob 20: Molière: »Sola za moža«. »Izsiljena ženitev«. Izven in za podež.

## OPERA

Torek, 8. januarja ob 19.30: Offenbach: »Hoffmannove pripovedke«. Abonma C.

Sreda, 9. januarja ob 19.30: Svara: »Kleopatra«. Abonma B.

Cetrtek, 10. januarja ob 19.30: Offenbach: »Hoffmannove pripovedke«. Abonma H.

Petek, 11. januarja ob 19.30: Wolf-Ferrari: »Štirje grobiani«. Zaključena predstava za Gimnazijo Kočevje.

Sobota, 12. januarja ob 19.30: Händel: »Ljubezen in pravda«. Ukmar: »Lepa Vida«. Mlakar: »Plesalec v spolah«. Balet. Izven.

## MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Gledališka pasaža

Torek, 8. januarja ob 19.30: Remec: »Magda«. Abonma Torex popoldanski. Vstopnice so tudi v prodaji.

ob 20: Cankar: »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«. Abonma LMS IV. Vstopnice so tudi v prodaji.

Sreda, 9. januarja ob 20: A. Camus: »Pravični ljudje«. Abonma LMS I.

Cetrtek, 10. januarja ob 20.30: Barlette-Grédy: »Pero«. Abonma GSS. Vstopnice so tudi v prodaji.

Petek, 11. januarja ob 20: A. Camus: »Pravični ljudje«. Abonma LMS III.

## SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Ljubljana, Mestni dom

Cetrtek, 10. januarja ob 20.30: Jurčič: »Sosedov sin«. ljudska igra. Red D. Vstopnice so tudi v prodaji.

Zadnjič.

Sobota, 12. januarja ob 20: Wilde: »Idealni soprog«. Igra. Izven.

Nedelja, 13. januarja ob 18: Grimm-Skufca: »Janko in Metka«, pravilčna igra z godbo, petjem in plesom. Popoldanska predstava. Izven.

ob 20: Stuart: »Čudovite pustolovščine«. komedija. Večerna predstava. Izven.

Opozorjamo na poslednjo uprizoritev Jurčičeve ljudske igre »Sosedov sin« v četrtek, 10. januarja. Opozorjamo, da je pričetek predstave ob 20.30. Prodaja vstopnic v Mestnem domu, rezerviranje telefon št. 32-860.

## OBRATNIŠKO GLEDALIŠČE

Ljubljana

Sreda, 9. januarja ob 18: Golia: »Sne-guljičica«.

Prodaja vstopnic dve uri pred pričetkom predstave in v nedeljo od 10 do 12. Rezervacije na tel. št. 22-633.

## MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE

Marionete

Levstikov (Šentjakovski) trg 2

Cetrtek, 10. januarja ob 17: J. Malik: »Zogica Marogica«.

Sobota, 12. januarja ob 17: Taufer-Novy: »Moja in živali«. ob 20.30: F. Milčinski: »Zvezdica Zaspanska«. Samo za odrasle.

Nedelja, 13. januarja ob 11: F. Bevk: »Lenuh Poležuh«. ob 15: J. Malik: »Zogica Marogica«.

Ročne lutke

Resljeva cesta 28

Nedelja, 13. januarja ob 17: Papler: »Hudobni graščak«.

Prodaja vstopnic za vse predstave in obe gledališči v sredo, četrtek, petek in soboto od 10-12 v Upravi, Resljeva cesta 28, telefon 32-020 in pol ure za predstavo v marionetnem gledališču, eno uro pred predstavo pa v gledališču ročnih lutk.

Gostovanja z ročnimi lutkami z igro A. Paplerja: »Hudobni graščak«.

Torek, 9. januarja ob 8: Gostovanje v Brestanici.

ob 10.30: Gostovanje v Senovem;

ob 14: Gostovanje v Senovem;

ob 18: Gostovanje v Senovem.

## DROBNI OGLASI

TAJNICA z večletno inozemsko praksjo (import-eksport), išče službo s 1. februarjem zaradi preselitve. — Perfektno znanje nemščine, slovenščine, srbohrvaščine, strojepisja, knjigovodstva, nemške stenografske, pasivno angleščine in francoščine. — Takojšnje ponudbe pod »Inozemka« v upravo LP. 459

PISARNIŠKO MOČ, mlajšo, vestno in natančno, za vodenje potrošniških kreditov, sprejme trg. podjetje v Ljubljani. Potrebno je knjigovodstveno znanje. Pismene ponudbe v upravo LP pod »Takoj ali 1. februarja«. 48

TRGOVSKO MOČ, verzirano za modno stroko, iščemo. Ponudbe v upravo LP pod »Modna trgovina«. 49

TRGOVSKI POTNIK s lastnim avtomobilom, dobro vpeljan v Srbijo, sprejme zastopstvo. Prost s 1. februarjem 1957. Ponudbe pošljite v upravo »Borba« - Zagreb pod št. 48.

ELEKTROMOTOR z jakostjo 5 do 8 KS, kupim. Stjepan Pongračič, p. Petrinjanec št. pri Varaždinu. M 75

SLOVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI  
IN UMETNOSTI

sporoča žalostno vest, da je umrl

dr. h. c. arch.

JOŽE  
PLEČNIK

redni član Akademije in redni profesor Univerze

Zasluznega znanstvenika bo ohranila Akademija v trajnem spominu

Ljubljana, dne 7. januarja 1957

Sporočamo žalostno vest, da je došla 7. januarja 1957

## DINA DÜRFLER, roj. ČERIN

učiteljica glasbe v pokoju

K zadnjemu počitku jo bomo spremlili v sredo, 9. januarja ob 15.30 iz Kristofove mrliške vežice na Zalah.

Ljubljana, Dunaj, Celje, Mali Lošinj, Zagorje, 7. jan. 1957.

Zaluzoči: hčerka LEOPOLDINA, brat dr. JOSIP ČERIN, svakinja IDA ČERIN, sestra prof. MILA CAPPONI, svak prof. JOSIP CAPPONI in ostalo sorodstvo

REKTOR UNIVERZE V LJUBLJANI  
IN DEKAN TEHNIŠKE FAKULTETE  
V LJUBLJANI SPOROČATA ŽALOSTNO  
VEST, DA JE UMRL DOLGOLETNI  
AKADEMSKI UČITELJ

UNIV. PROF. ARCH.

JOŽE  
PLEČNIK

ČASTNI DOKTOR UNIVERZE  
V LJUBLJANI IN REDNI ČLAN  
SLOVENSKE AKADEMIJE ZNANOSTI  
IN UMETNOSTI

UNIVERZA BO SVOJEGA ZASLUŽNEGA  
UČITELJA OHRANILA V TRAJNEM  
SPOMINU

REKTOR PROF. DR. BOŽIDAR LAVRIČ  
DEKAN PROF. DR. ING. DUŠAN AVSEC

UMRI JE

ČASTNI MESCAN LJUBLJANE

DR. H. C. ARCH.

JOŽE  
PLEČNIK

UNIVERZITETNI PROFESOR

VELIKEGA MOJSTRA,  
KI TE S POSEBNO LJUBEZNIJO OBLI-  
KOVAL NOVO PODOBO LJUBLJANE,  
BOMO OHRANILI V ČASTNEM  
SPOMINU

MESTNI SVEI LJUBLJANE

# Stiska za bencin

## Francozi zastavljajo avtomobile

V Parizu se dobi od začetka svede krize bencin znatno teže kot na primer žganje v domu abstinentov. Neka avtomobilistka se je pred kratkim ustavila pri bencinski črpalni in povprašala mehanika, koliko časa bo neki trajala bencinska kriza. »Nekako štirinajst dni,« ji je odgovoril. »Samo štirinajst dni?« je bila žena presenečena. »Da, štirinajst dni bo že trajalo, preden se bo dobrodu razmahnila črna borza.«

Zdaj se vprašuje približno štiri milijone Francozov, kaj naj

počno z avtomobili, zakaj z racionalnim bencinom ne pridejo daleč, vprašanje pa je, kako se pripeljati nazaj. Zato je čedalje več Francozov, ki ne hranijo svojih vozil v garažah, marveč jih oddajajo v mestne zastavljalnice. Poslopja so podobno letalskemu hangarju in so polna koles, avtomobilov in celo avtobusov. Tako opisuje neki Francoz obisk v zastavljalnici: Ko sva se pripeljala s prijateljevimi »Plymouthom« pred vrata, je nameščenec najprej z dolgim pogledom objel avto, šele potem naju je povprašal, kaj želiva. Povedala sva, da bi rada voz zastavila, on pa je povprašal: »Ali imate s seboj račun za luč?« Čudila sva se, pa nama je razložil: »Kako naj vemo, kakšen je vaš kredit! Če nimate računa za luč, pokažite tistega za plin ali pa kakšno potrdilo o plačanih davkih.«

S prijateljem sva se odpeljala po račun za luč v stanovanju. Kazalec na bencinski uri se je bližal ničli, zato sva ugibala, ali bova še imela dovolj bencina za ponovno vožnjo do zastavljalnice. V mestni elektrarni so se obotavljali z računom. Obljubili so, da ga bodo poslali zadnje dni v mesecu po pošti. Prijatelj je zatrjeval, da potrebuje račun takoj, pa so mu razložili, da so kartončki z vpisanimi računi v skupnem arhivu, kjer jih je kar tri milijone. Podobno je bilo tudi v

plinarni. Tako sva morala s prijateljem na davčni urad, kjer sva navsezadnje le dobila račun. Bencinska ura je kazala absolutno ničlo, vendar je motor še nekako zmogel tistih 200 m do zastavljalnice. Zadnjih deset metrov sva ga morala riniti. Nameščenec se je spet pokazal in pregledal potrdilo o plačanih davkih. Bil je zadovoljen: »Potisnite voz za mrežo,« je naročil, potem pa je zahteval zavarovalno polico, ki je nisva imela.

»Voza brez zavarovalne police ne morem sprejeti,« je pojasnil, midva pa sva se ozrla po velikem napisu sredi garaže »Nobene napitnine.« Prijatelj je pokazal svojo spretnost, nameščenec je prevzel voz tudi brez zavarovalne police.

Po daljši razpravi smo se zedinili za 70.000 frankov. »Če bi se bili pripeljali z avtom še teh zadnjih deset metrov — vidva sta ga rinila — bi rade volje plačali 80.000 frankov.« Od tega so odtgnili 1500 frankov za najemnino prostora v garaži in 800 frankov za vzdrževalne stroške. Nameščenec je pripovedoval, da so Parizani zastavili že več sto avtomobilov.

»Za prostorček v garaži je treba plačati v Parizu vsaj 7000 frankov na mesec,« je razlagal. »Pri nas je vaš voz v dobrih rokah, dobljeni denar pa lahko in-

vestirate kje drugje za ta čas. Pri nas bomo avto kdaj pa kdaj posodili, sveda samo ljudem, ki prinesejo s seboj bencinsko nakaznico ali pa kar bencin v kanti, vi pa ga lahko pridete gledat po večkrat na teden.«

Ko sva s prijateljem odhajala, sva srečala žensko, ki sta ji dva delavca pomagala riniti modro limuzino proti zastavljalnici in izposojevalnici motornih vozil. Hotela sva jo posvariti, pa jo je nameščenec že videl in ji je na tihem gotovo že odtgnil 10.000 frankov. -ps.



Med nedavnim bivanjem v Parizu je obiskal znani italijanski režiser in igralec Vittorio de Sica Ingrid Bergmanovo, ki se je prav tedaj pripravljala na premiero »Pariškega gledališča«, ter se dal slikati v družbi njenih otrok.

## Drobne ZANIMIVOSTI

**TURISTIČNE OKRAJSAVE**  
Londonskega prometnega stražnika je vprašal tuj turist takole: »Prihajam iz Amerike. Ali mi lahko poveste pot do dvorca Buckminster?«

Stražnik je pokazal precejšnje razumevanje, saj je radovednemu Američanu cele četrte ure opisoval pot do Buckinghamske palače in Westminsterске katedrale.



Neka pariška revija je pred kratkim priredila filmsko predstavo za živali, ki so vse — tako pišejo — zavzeto gledale na filmsko platno. Opijel je postalo čez čas, kot vse kaže, tako vroče, da si je morala zavhati rokave.

### POCENI ZIRAFI

Šef reklame neke amsterdamske trgovske hiše je hotel razširiti prodajo iz krp sešitih žiraf, zato je dal v časopise oglas, da podjetje prodaja razem otroških igrač tudi prave žirafe, ki stanejo nekako 10.000 guldnov. Ko so ta oglas brali člani haške uprave živalskega vrta, so se odločili za nakup vseh »razpoložljivih« žiraf, ker so izračunali, da stane v Afriki kupljena žival skoraj polovico več. Trgovska hiša je prodala vseh pet žiraf, da ne bi diskreditirala šefa reklame.

### AVSTRIJCI IZDELUJEJO SALKOVO CEPIVO

Prihodnost pomlad bodo začeli v Avstriji prodajati doma izdelano Salkovo cepivo proti otroški oholnosti. Cepivo bodo proizvajali iz kultur na ledvicah majhnih opic.

### CRNO LETO ZA AVSTRIJSKE GASILCE

Do začetka letošnjega decembra so se dunajski gasilci spopadli skupno s 7000 požari in drugimi nesrečami, medtem ko jih je bilo lani vse leto samo 500, pred desetimi leti pa 3400. Letos februarja so bili gasilci vsak dan povprečno po 250-krat na terenu. Seve niso bili sami požari, saj so morali gasilci zaradi nenadnega februarskega mraza odstranjevati posledice počenih vodovodnih cevi, spravljati v red prevrjena motorna vozila in pod.

## Najbolje plačani FOTOREPORTERJI

Znani francoski frustrirani list »Paris Match« je znan kot eden izmed časnikov, ki najbolje plačujejo fotoreporterje, sveda pa mu ti morajo kar najhitreje posiljati izvirne fotografije o najrazličnejših dogodkih po vsem svetu. Lahko si je misliti, da je to tekmovanje z »najprej« povezano s prav nevarnimi prizadevanji, saj se pogosto primani, da se fotoreporterji tega lista lotvajo fotografiranja nenavadnih in nevarnih dogodkov tudi za ceno življenja. »Paris Match« pač hoče na vsak način prvi objaviti avtentične fotografije!

Ta list, ki ga tiskajo v 1.700.000 izvodih in izhaja komaj sedem let, ima mednarodno telefonsko številko »Balzac 0024«. Zelo dobro jo poznajo vsi tisti, ki sodelujejo pri tem listu. Ob neki priložnosti je uredništvo »Paris Matcha« plačalo fotoreporterju za fotografijo, na kateri je bil posnet atentat na nekdanjega maroškega sultana Malaja Arafo, nič manj kakor milijon frankov. Med velikimi slavnostmi po poroki filmske igralkice Grace Kelly se je fotoreporter tega lista kot električar nekako pritihtopil v palačo in tam fotografiral, sveda

Mesto, ki se potaplja v jezerske valove? To se zgodi samo nesretnemu fotoamaterju, ki napravi na isti film dvoje posnetkov.

brez dovoljenja. Takšna in podobna iznajdljivost sodelavcev pa pogosto precej stanejo uredništvo, ki ga prizadeti tožijo za plačilo sodne odškodnine zaradi »vmešavanja v zasebno življenje«. Sveda se neredko zgodi, da mora zavarovalna družba »Lloyd« plačati življenjsko zavarovalnino za fotoreporterje, ki so jih premanila velike nagrade, pa so se pri tveganem delu smrtno ponesrečili.



# NOVO ZDRAVILO

Kot vse kaže, bosta morda pred dvema letoma odkrito cepivo dr. Salka ter enakovrsten francoski preparat lepine prepustila končno zmago nad paralo novemu zdravilu, ki ga je odkril ameriški znanstvenik Albert Sabin, profesor na univerzi v Cincinnatiju.

Bistvo novega cepiva je v tem, da za njegovo pripravo ne uporabljajo v formoli ubitih virusov kot pri Salkovem postopku, temveč še žive, odvzete obolelim otrokom, vendar razredčene do največje možne mere ter tako dejansko nenevarne. Tako razredčeni virusi zagotavljajo nosilcu določeno stopnjo imunitete proti vsem drugim virusom paralize, tudi najhujšim, ki sami niso dovolj močni, da bi napadli živčna središča in povzročili paralizo. Druga odlika novega cepiva pa je to, da ga je mogoče sprejeti na najbolj enostaven način, kar skoz usta v žlici kakkega sirupa, medtem ko je treba jemati Salkovo trikrat, in sicer kot podkožne injekcije. S tem pa

se zelo poceni njegova uporaba, saj je potrebnega znatno manj medicinskega osebja. Človek, ki je bil enkrat cepljen, naj bi po izjavi dr. Sabina ostal praktično imun vse življenje, zakaj cepivo naj bi imelo podoben učinek kot ono proti kozam.

Ostane le še vprašanje, koliko bo cepivu mogoče zaupati. Sabin je doslej delal poskuse na 6000 opicah; da bi se popolnoma prepričal, je isto ponovil najprej s 26, nato pa še z nadaljnjimi 116 prostovoljci iz zapore Chillicothe v državi Ohio. Vsem je vbrizgal ustrezne doze različnih kultur paraličnega, sveda avirulentnega virusa. Rezultati so bili naravnost presenetljivi: nihče ni obolel, vsi ljudje so bili imuni-

zirani, ne da bi avirulentni virus doživel kake spremembe. Navzlic uspešnosti novega zdravila pa zagotavlja zdravstveno ministrstvo v ZDA, da ne bodo prenehali cepiti s Salkovim, dokler ne bodo razpolagali z zadostnimi dokazi o uspešnosti novega cepiva na večjem številu pacientov, pa tudi dokler ne bodo imeli zadostnih količin sabina. Statistike so namreč pokazale, da je med prebivalstvom, ki je bilo cepljeno s cepivom dr. Salka, štirikrat manj obolelih kot med drugimi.

WENZEL GRIES

## Izposojena knjiga

Kdor ima mnogo knjig, ima tudi mnogo prijateljev, seve takih, ki si jih radi izposojajo. Pa je prišel eden takih na obisk. »Lepo, da si se me spet enkrat spomnil,« sem ga pozdravil z malce grenkim nasmehom, zakaj prijatelj se je brez obotavljanja pognal proti moji knjižni omari. S pogledom, ki bi ga zanj zavidal sam Sherlock Holmes, vam rečem, jo je v trenutku odkril. Tisto knjigo namreč, ki sem jo bil lep čas iskal po knjigarnah in sem jo komaj uro poprej dobil v antikvariatu.

»Glej no,« je bil prijatelj ves iz sebe, »prav tole knjigo sem si že dolgo želel. Posodil mi jo boš.« Kar precej ponosa me je navdalo, ko sem slišal tolikšno hvalo knjige, ki sem jo dolgo iskal. »Pa sem jo šele pred eno uro...« sem hotel začet, on pa me je prekinil: »Jutri jo dobiš prav gotovo nazaj.« S knjigo pod pazduho se je brž poslovil.

Ko sva se srečala po treh dneh, mi je potožil, da ga je moril nenapovedan obisk in da še ni mogel prebrati moje knjige. Pa sva se spet srečala čez teden dni. Prepričevalno je motvilil z rokami in mi dopovedoval, da je odpovedal kegljaško partijo samo zaradi tega, da bi tisti večer v miru prebral mojo knjigo.

Po šestih tednih sem ga obiskal na domu, pa so mi povedali, da se je odpeljal na dopust. Knjigo je seve vzel s seboj. Nekaj tednov kasneje sem se spet oglašil pri njem. »Prav gotovo prihajaš zaradi knjige,« me je nagovoril, nato pa je malce jecljaje prišel z besedo na dan: »Veš, na dopustu sem spoznal dekle — čedna je, ti rečem — pa mi je povedala, da bi zelo rada brala tisto knjigo. Saj veš, takšno željo je težko odreči. Saj je tako, ali ne?«

Pa se nisem dal prav prepričati. Prijatelj mi je svečano zagotovil, da si ne bo pri meni prav gotovo nikoli več izposodil nobene knjige. On je bil užaljen, jaz pa sem ga prasil za naslov tiste znanke z dopusta. Bila je v resnici čedna, pri-

atelj ni prav nič pretiraval. Pa prijazna je bila z menoj, v kino sem jo povabil... Ko sem ji povedal zaradi knjige, ji je postalo mučno, pa je rekla, da jo je posodila svojemu predstojniku v pisarni. To pot sem bil vesel jaz, zakaj njenega šefa sem dobro poznal kot prijatelja pri kartah.

Mož je bil zares prijazen in me je povabil po partiji kart k sebi na dom. Ko sva kramljala pri kozarcu vina in sem mu razložil vse v zvezi s knjigo, mi je povedal, da je bil dan poprej pri njem na obisku slavni pesnik — da ga ne poznam, je vendar kulturna sramota — in si je izposodil tisto knjigo. Sveda nisem mogel uiti temeljitemu predavanju o velikih zaslugah tistega pesnika.

Cele tri ure mi je pesnik bral svoje neobjavljene verzje, tako da sem od utrujenosti malone pozabil povprašati po svoji knjigi. »Saj sem vedel, moja tetja!« je zavrtel oči, jaz pa sem imel precej težav, preden sem izvedel za naslov tete, ki si rada izposoja knjige.

Spet je minilo teden dni, potem pa sem stal pred vrati v stanovanje tiste tete: »Dovolite, oprostite, prihajam zaradi knjige, zaradi svoje...«

»Ne posojam knjig! Kar polžite v javno knjižnico, mladi mož!« In so se mi vrata zaloputnila pred nosom. Približno leto dni kasneje sem imel opraviti v sosednjem mestu, pa sem obiskal mimogrede tudi znanca, ki ga nisem videl že lep čas. Mož je imel veliko knjižnico, ki mi jo je prav rad razkazal. Nemogoče, vam rečem, tista knjiga je ležala na vrhu kupa svojih vrstnic. Po praski na platnici sem jo spoznal. Moja knjiga je bila in žig tiste starinarne je bil v njej.

»Tole tu misliš?« je mirno spregovoril. »Dolgočasna reč. Če jo hočeš brati, ti jo prav rad posodim. Nekdo mi jo je posodil, če me ubiješ, ne vem, kdo je bil. Veš kaj, kar dam ti jo, zdaj je ne potrebujem več in mi je samo v napotje.« »Prisrčna hvala,« sem s težavo spravil iz grla.

# NEUKROČENO MESTO

RADO KRAGELJ MILAN MAVER



181 »Kaj zijate, smrkavci,« je podoficir narhnil fante, ki so sedeli na sodu in se bahljali — »izginitel!« »Tega si pa ne pustimo dvakrat reči,« je zabrudel voznik in zgrabil vajeti... Hihhi! Konji so potegnili in se spustili v dir, v veselo vožnjo med polji zorečega zlatega žita. »No, vse je šlo po sreči,« se je zasmejal voznik, ko je blok ostal daleč za njimi: »Imenitni fantje ste!«



182 Vozil so se kakšne pol ure, ko je voznik zaklicel Blisku: »Počasneje!« Blisk je ugrizal konje v korak. Na kraju, kjer je segal gozd na obeh straneh prav do ceste, se je iz goščave oglašil odločen »Stoj!« Blisk je ustavil konje. Voznik je skočil z voza in zaklicel dogovorno geslo: »Zeleni gozdovi!« Iz gozda se je oglašilo: »Svoboda!« Voznik je pogledal fante: »Fantje, prispeli smo!«



183 Voznik je nekaj šaril okrog voza in prednje dno sode se je odprlo. Peter je začel vleči iz sode težke zavoje z orožjem, potem pa je zlezal kar v sod in rinil zavoje skozi odprtino Janezu, Blisku, Stanetu in Marku, ki so kot svinec težke zavoje nosili na rob ceste. Izpraznili so sod in spet zaprl dno, ko se grmovje ob cesti zašumelo. Veje so se razmaknile in na cesto so stopili partizani.